

Krajowy Standard Rachunkowości

Nr XX

„Faktoring w księgach rachunkowych i sprawozdaniu finansowym faktoranta” – wersja do dyskusji publicznej

Spis treści

I.	Cel Standardu	2
II.	Zakres standardu	2
III.	Definicje	3
IV.	Faktoring należności z tytułu dostaw i usług – ujmowanie w księgach Faktoranta	5
IV.1	Zagadnienia ogólne	5
IV.2	Zaprzestanie ujmowania należności z tytułu dostaw i usług	6
IV.3	Przeniesienie prawa do otrzymania środków pieniężnych (Krok 1)	8
IV.4	Zobowiązanie do przekazywania otrzymanych środków pieniężnych (Krok 2)	9
IV.5	Przeniesienie ryzyka i korzyści (Krok 3 i 4)	10
IV.6	Praktyczna możliwość zbycia należności z tytułu dostaw i usług (Krok 5)	16
IV.7	Faktoring ubezpieczonych należności	18
IV.8	Ewidencja transakcji faktoringu należności z tytułu dostaw i usług w księgach rachunkowych	19
IV.9	Pozostałe zagadnienia	22
IV.10	Prezentacja i ujawnianie informacji o faktoringu zwykłym w sprawozdaniu finansowym Faktoranta	22
V.	Faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług - ujmowanie w księgach Faktoranta	25
V.1	Zagadnienia ogólne	25
V.2	Ocena czy nastąpiło wygaśnięcie zobowiązania z tytułu dostaw i usług i powstanie zobowiązania wobec Finansującego z tytułu finansowania	26
V.3	Prezentacja i ujawnianie informacji o faktoringu odwrotnym w sprawozdaniu finansowym Faktoranta	28
	Załącznik nr 1	31
	Przykład 1 Faktoring pełny (bez regresu) – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym	31
	Przykład 2 Faktoring niepełny (z regresem) – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym	33
	Przykład 3 Faktoring mieszany (ryzyko opóźnienia płatności) – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym	36
	Przykład 4 Faktoring mieszany (ryzyko pierwszych strat kredytowych oraz proporcjonalny podział ryzyka strat kredytowych)	41
	Przykład 5 Faktoring ubezpieczonych należności – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym	46
	Przykład 6 Faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług – ujawnienia w sprawozdaniu finansowym 51	
	Przykład 7 Faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług – kredyty i pożyczki	53
	Załącznik nr 2	56

I. Cel Standardu

- 1.1. Celem niniejszego Krajowego Standardu Rachunkowości („KSR”), zwanego dalej „*Standardem*”, jest określenie zasad rachunkowości stosowanych w odniesieniu do ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawnień przez Faktoranta transakcji faktoringu należności z tytułu dostaw i usług (faktoring zwykły) oraz faktoringu zobowiązań z tytułu dostaw i usług (faktoring odwrotny), zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r., poz. 120 ze zm.), zwaną dalej „*Ustawą*”.

II. Zakres standardu

- 2.1. Przedmiotem Standardu są zasady ujmowania i wyceny w księgach Faktoranta transakcji faktoringu należności z tytułu dostaw i usług (faktoring zwykły) oraz faktoringu zobowiązań z tytułu dostaw i usług (faktoring odwrotny), jak również zasady prezentacji i ujawniania informacji o nich w sprawozdaniu finansowym Faktoranta.
- 2.2. Standard nie narusza postanowień uregulowanych w Stanowisku Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie rozrachunków z kontrahentami, w tym punktu 4. Stanowiska. Należności z tytułu dostaw i usług spełniają definicję aktywów finansowych zawartą w art. 3. ust. 1. pkt. 24) Ustawy, natomiast zobowiązania z tytułu dostaw i usług spełniają definicję zobowiązań finansowych zawartą w art. 3. ust. 1. pkt. 27) Ustawy, co potwierdza Stanowisko Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie rozrachunków z kontrahentami (Dz. Urz. Min. Fin. z dnia 7 sierpnia 2019 r. – poz. 83, punkt 4 Stanowiska).
- 2.3. Wyjaśnienia zawarte w Standardzie są zgodne z postanowieniami Ustawy oraz w podstawowym zakresie z odpowiednimi postanowieniami MSR/MSSF, w tym z MSSF 9 „*Instrumenty finansowe*” (dalej: „MSSF 9”), MSR 7 „*Sprawozdanie z przepływów pieniężnych*” („MSR 7”) oraz MSSF 7 „*Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji*” („MSSF 7”). Główne różnice polegają na tym, że m.in.:
 - a) model skrócony dla faktoringu zwykłego odbiega od rozwiązań MSSF 9,
 - b) model ogólny dla faktoringu zwykłego:
 - a. podaje wskazówki co do progu ilościowego w ramach analizy, czy Faktorant przeniósł na Finansującego „zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych”, niezawarte w MSSF 9,
 - b. w przypadku otrzymania wynagrodzenia od Finansującego za udzieloną przez Faktoranta gwarancję (np. pokrycia strat kredytowych) wskazuje jego ujęcie jako rozliczenia międzyokresowe przychodów i rozliczanie ich systematycznie w przychody finansowe, podczas gdy zgodnie z MSSF 9 wartość godziwa udzielonej gwarancji zwiększa wartość zobowiązania wobec Finansującego i jest odpowiednio odnoszona do rachunku zysków i strat,
 - c) prezentacja faktoringu odwrotnego w świetle MSSF może odbiegać od prezentacji wynikającej z zastosowania dopuszczalnego uproszczenia dla faktoringu odwrotnego,

- d) Standard zawiera szczegółowe wytyczne dotyczące prezentacji skutków transakcji faktoringu w sprawozdaniu finansowym Faktoranta.
- 2.4. Zakresem Standardu objęto transakcje faktoringu należności z tytułu dostaw i usług (faktoring zwykły) oraz faktoringu zobowiązań z tytułu dostaw i usług (faktoring odwrotny). Zapisy Standardu można stosować do transakcji faktoringu innych składników aktywów i zobowiązań o podobnym charakterze, np. należności i zobowiązań leasingowych.
- 2.5. W zakres Standardu nie wchodzi zagadnienia stosowania przepisów podatkowych.
- 2.6. Zawarte w Załączniku do Standardu przykłady nie stanowią jego integralnej części, służą jedynie wyjaśnieniom Standardu.

III. Definicje

Stosowane w Standardzie pojęcia oznaczają:

- 3.1. **Dostawca** – jednostka, z którą Faktorant zawarł transakcję nabycia, na skutek czego powstało zobowiązanie z tytułu dostaw i usług.
- 3.2. **Faktorant:**
- a) w przypadku faktoringu zwykłego – wierzyciel, który ma prawo do otrzymania zapłaty od swoich Odbiorców za należności z tytułu dostaw i usług;
 - b) w przypadku faktoringu odwrotnego – dłużnik, który ma zobowiązania wobec swoich Dostawców.
- 3.3. **Faktoring odwrotny (faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług)** – transakcja polegająca na przejściu przez Finansującego (Faktora) zobowiązań Faktoranta z tytułu dostaw i usług w celu ich uregulowania. W ramach tej transakcji Finansujący dokonuje płatności na rzecz Dostawcy, a Faktorant reguluje należność wobec Finansującego w ustalonym, zwykle odroczonym, terminie. Faktoring odwrotny jest również nazywany finansowaniem łańcucha dostaw lub finansowaniem zobowiązań.
- 3.4. **Faktoring zwykły (faktoring należności z tytułu dostaw i usług)** – transakcja polegająca na przeniesieniu na Finansującego (Faktora) należności z tytułu dostaw i usług Faktoranta. Wyróżnia się faktoring bez regresu, faktoring z regresem i faktoring mieszany.
- a) *faktoring bez regresu* (pełny, właściwy, prawidłowy) – umowa faktoringu, na skutek której Faktorant przekazuje na Finansującego (Faktora) zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością z tytułu dostaw i usług;
 - b) *faktoring z regresem* (niepełny, niewłaściwy, nieprawidłowy) – umowa faktoringu, na skutek której Faktorant zachowuje zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością z tytułu dostaw i usług;
 - c) *faktoring mieszany* – umowa faktoringu, na skutek której zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością z tytułu dostaw i usług są dzielone pomiędzy Faktoranta a Finansującego (Faktora).

Transakcję faktoringu zwykłego, w której Odbiorca nie zostaje zawiadomiony o przeniesieniu należności na Finansującego określa się jako „Faktoring cichy”. Faktorant w dalszym ciągu otrzymuje wówczas środki pieniężne tytułem spłaty należności na swój rachunek bankowy i

jednocześnie zobowiązuje się przekazać te środki Finansującemu w terminach przewidzianych w umowie faktoringowej.

3.5. **Finansujący (Faktor):**

- a) w przypadku faktoringu zwykłego – jednostka, na którą Faktorant przenosi należność z tytułu dostaw i usług;
- b) w przypadku faktoringu odwrotnego – jednostka, która przejmuje od Faktoranta zobowiązanie z tytułu dostaw i usług.

3.6. **Należność z tytułu dostaw i usług (dalej: „należność”)** – wierzytelność Faktoranta powstała na skutek zawarcia transakcji sprzedaży z Odbiorcą.

3.7. **Odbiorca** – jednostka, z którą Faktorant zawarł transakcję sprzedaży, na skutek czego powstała należność z tytułu dostaw i usług.

3.8. **Prawo do otrzymania środków pieniężnych** – w kontekście faktoringu zwykłego jest to prawo do otrzymania wpływów pieniężnych wynikające z postanowień umownych między Faktorantem a Odbiorcą.

3.9. **Ryzyko kredytowe** – prawdopodobieństwo poniesienia straty w wyniku częściowego lub całkowitego niewywiązania się Odbiorcy z obowiązku spłaty należności z tytułu dostaw i usług (tj. straty kredytowej).

3.10. **Ryzyko opóźnienia płatności** – prawdopodobieństwo poniesienia straty w wyniku otrzymania od Odbiorcy środków pieniężnych tytułem spłaty należności z tytułu dostaw i usług w terminie późniejszym niż termin wynikający z postanowień umownych między Faktorantem a Odbiorcą (np. termin wskazany na fakturze).

3.11. **Skorygowana cena nabycia** – w rozumieniu art. 28 ust. 8a Ustawy.

3.12. **Zobowiązanie z tytułu dostaw i usług** – zobowiązanie Faktoranta powstałe na skutek zawarcia transakcji zakupu z Dostawcą.

IV. Faktoring należności z tytułu dostaw i usług – ujmowanie w księgach Faktoranta

IV.1 Zagadnienia ogólne

4.1.1. Postanowienia Standardu odnoszą się do przeniesienia na Finansującego całości należności będącej przedmiotem umowy faktoringu. W przypadku, kiedy transakcja faktoringu zwykłego obejmuje tylko część należności zapisy Standardu stosuje się do części należności objętej faktoringiem. (Przykład 1.)

Przykład 1. Objęcie faktoringiem całości lub części należności

Scenariusz 1: Faktorant wystawił fakturę sprzedaży i ujął należność od Odbiorcy, której spłata będzie dokonywana w trzech ratach. Faktorant zdecydował o objęciu faktoringiem pierwszej i drugiej raty należnej od Odbiorcy.

Faktorant stosuje zapisy niniejszego Standardu tylko dla tej części należności, która objęta jest umową faktoringową, co między innymi oznacza, że dokonuje on analizy, czy należy zaprzestać ujmowania części należności o wartości równej pierwszej i drugiej racie.

Scenariusz 2: Faktorant wystawił fakturę sprzedaży i ujął należność od Odbiorcy, której spłata będzie dokonywana jednorazowo. Faktorant zdecydował o objęciu faktoringiem 90% wpływów pieniężnych z tej należności.

Faktorant stosuje zapisy niniejszego Standardu dla całości należności objętej umową faktoringową, co między innymi oznacza, że dokonuje on analizy, czy należy zaprzestać ujmowania 100% należności.

Scenariusz 3: Faktorant wystawił fakturę sprzedaży i ujął należność od Odbiorcy, której spłata będzie dokonywana jednorazowo. Faktorant zdecydował o objęciu faktoringiem 90% wpływów pieniężnych z danej należności i jednocześnie udzielił gwarancji zrekompensowania Finansującemu wszelkich strat kredytowych do wysokości 8% wartości nominalnej wierzytelności. Faktorant stosuje zapisy niniejszego Standardu dla całości należności objętej umową faktoringową, co między innymi oznacza, że dokonuje on analizy, czy należy zaprzestać ujmowania 100% należności.

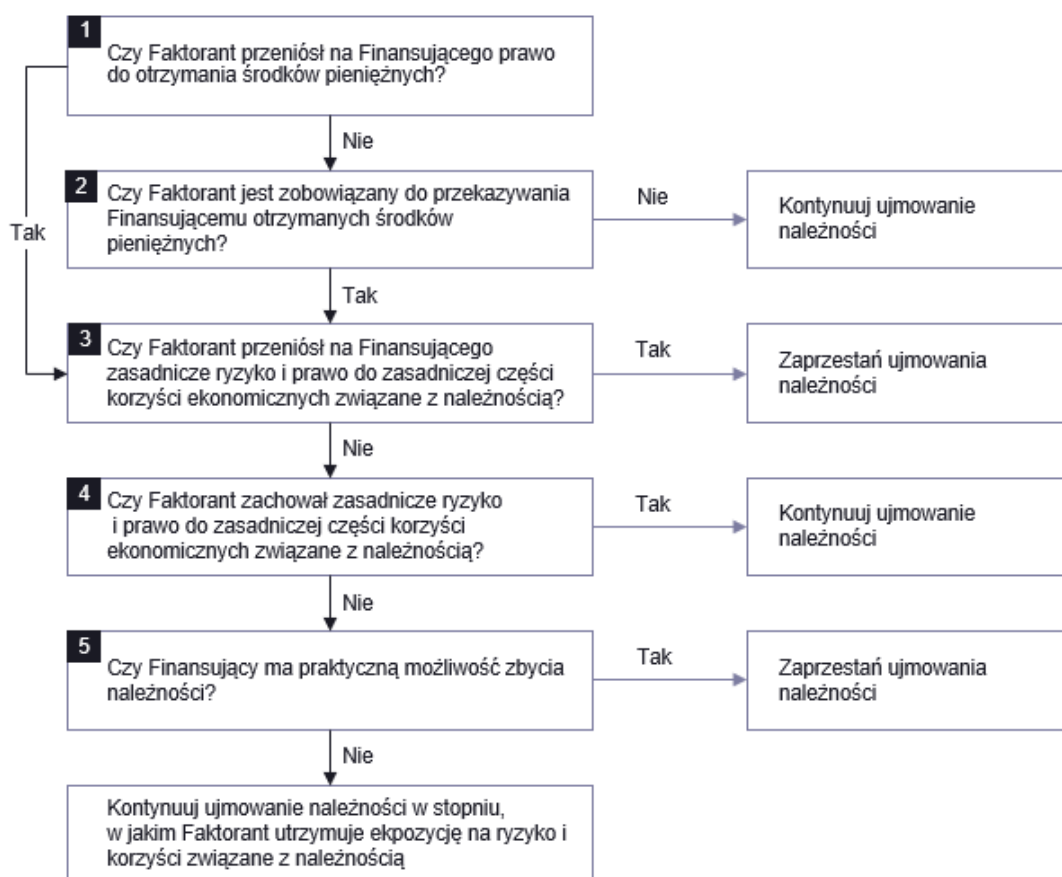
- 4.1.2. Faktorant stosuje postanowienia Standardu w odniesieniu do należności, w przypadku których nie wygasło prawo do otrzymania środków pieniężnych. Prawo do otrzymania środków pieniężnych może wygasnąć na przykład na skutek spłaty należności przez Odbiorcę, dokonania kompensaty lub w inny sposób.
- 4.1.3. Niniejszy Standard przewiduje dwa modele dotyczące ujmowania przez Faktoranta skutków zawartej umowy faktoringu zwykłego: model ogólny oraz model skrócony. Jednostka, która nie stosuje przepisów wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 4 Ustawy, określa w ramach polityki rachunkowości, który z modeli do analizy i ujmowania transakcji faktoringu zwykłego wykorzystuje. Jednostka, która stosuje przepisy wydane na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 4 Ustawy, do analizy i ujmowania transakcji faktoringu zwykłego wykorzystuje model ogólny.
- 4.1.4. Model ogólny bazuje na analizie kryteriów przedstawionych na *Schemacie 1.* przedstawionym w części IV.2 i wymaga od Faktoranta dokonania analizy w zakresie przeniesienia na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Model skrócony bazuje na analizie kryteriów przedstawionych na *Schemacie 2.* przedstawionym w części IV.2 i pozwala Faktorantowi na zaprzestanie ujmowania należności tylko wtedy, kiedy na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego Faktorant nie jest narażony na jakiegokolwiek poziom ryzyka związanego z należnością.
- 4.1.5. Zasadą nadrzędną w obydwu modelach jest rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej jednostki, jednocześnie w modelu skróconym nacisk położony jest na zasadę ostrożności. W modelu skróconym faktoring mieszany skutkuje ujęciem wyższej wartości zobowiązania wobec Finansującego niż w przypadku modelu ogólnego. W Załączniku nr 2 do Standardu przedstawiono w formie tabelarycznej główne różnice pomiędzy modelem ogólnym oraz skróconym.

IV.2 Zaprzestanie ujmowania należności z tytułu dostaw i usług

- 4.2.1. W przypadku transakcji faktoringu zwykłego Faktorant ustala, czy na skutek zawarcia umowy z Finansującym, powinien kontynuować ujmowanie należności, czy zaprzestać jej ujmowania. W przypadku kontynuowania ujmowania należności, środki pieniężne otrzymane od Finansującego stanowią *de facto* pożyczkę pod zastaw należności.

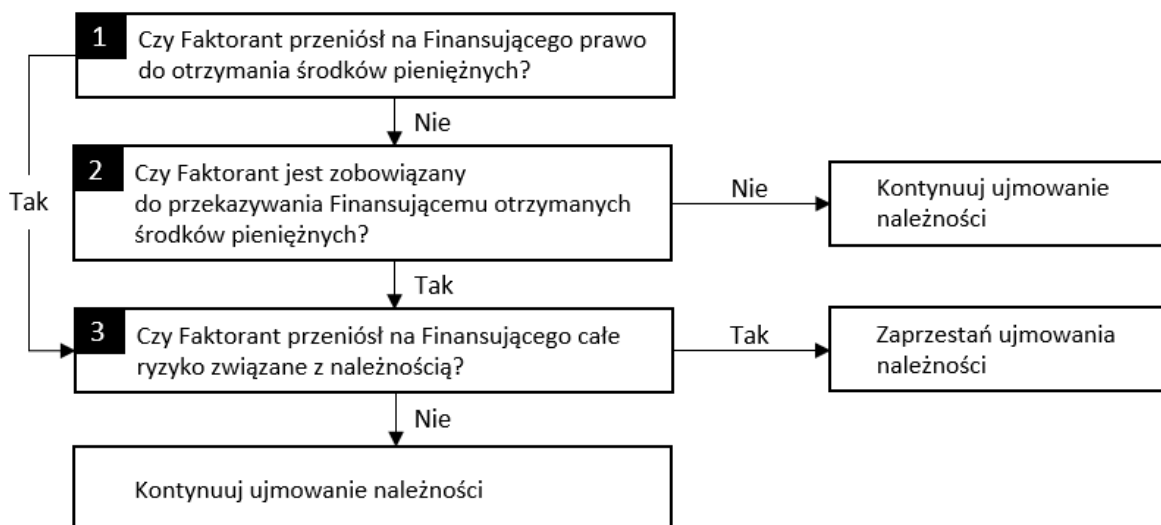
- 4.2.2. Faktorant dokonuje ocen i osądów dotyczących kontynuowania/zaprzestania ujmowania należności zgodnie ze schematem (drzewem decyzyjnym) przedstawionym poniżej. Drzewo decyzyjne opiera się o analizę szeregu warunków, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. W ramach modelu ogólnego Faktorant posługuje się *Schematem 1.*, a w ramach modelu skróconego *Schematem 2.* Rozważania w ramach Kroku 1 i Kroku 2 są takie same dla obydwu modeli, a Krok 5 występuje tylko w modelu ogólnym.
- 4.2.3. Faktorant zachowuje prawidłową kolejność oceny warunków, zgodnie z sekwencją przedstawioną na drzewie decyzyjnym. W przypadku, kiedy analiza danego kroku z drzewa decyzyjnego pozwala skonkludować, czy Faktorant powinien zaprzestać ujmowania należności, czy kontynuować jej ujmowanie, Faktorant kończy analizę i nie dokonuje oceny kolejnych kroków z drzewa decyzyjnego.

Schemat 1. Drzewo decyzyjne do oceny kontynuowania ujmowania / zaprzestania ujmowania należności z tytułu dostaw i usług będącej przedmiotem faktoringu zwykłego (model ogólny)

Dalsze objaśnienia zawiera cz. IV.3 - IV.4, pkt 4.5.2 - 4.5.10 i cz. IV.6 - IV.10

Schemat 2. Drzewo decyzyjne do oceny kontynuowania ujmowania / zaprzestania ujmowania należności z tytułu dostaw i usług będącej przedmiotem faktoringu zwykłego (model skrócony)

Jeżeli Faktorant nie przeniósł na Finansującego całego ryzyka związanego z należnością (Krok 3) oznacza to, że zachował jakikolwiek poziom ryzyka co skutkuje kontynuacją ujmowania należności. Dalsze objaśnienia zawiera cz. IV.3 - IV.4, pkt 4.5.11 - 4.5.15 i cz. IV.7 - IV.10

IV.3 Przeniesienie prawa do otrzymania środków pieniężnych (Krok 1)

Model ogólny i model skrócony

- 4.3.1. Faktorant ocenia, czy na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego przeniósł na Finansującego prawo do otrzymania od Odbiorcy środków pieniężnych wynikających z należności. W przypadku, kiedy:
- prawo to zostało przeniesione na Finansującego, Faktorant przechodzi do analizy Kroku 3, albo
 - prawo to nie zostało przeniesione na Finansującego, Faktorant przechodzi do analizy Kroku 2.
- 4.3.2. Przeniesienie prawa do otrzymania środków pieniężnych ma miejsce, gdy na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego spłaty należności są dokonywane przez Odbiorcę bezpośrednio na rachunek bankowy Finansującego. Takie ustalenie umowne występuje w przypadku transakcji faktoringu jawnego (cesji jawnej) należności, na podstawie której Odbiorca jest informowany o zmianie wierzyciela z Faktoranta na Finansującego. Wraz z faktoringiem jawnym (cesją jawną) następuje zmiana rachunku bankowego do dokonywania spłaty należności. (Przykład 2.)

Przykład 2. Faktoring jawny (cesja jawna)

Faktorant zawarł umowę faktoringu zwykłego, o której Odbiorcy, których zobowiązania zostały objęte faktoringiem, zostali niezwłocznie poinformowani. W piśmie przekazanym Odbiorcom, poinformowano między innymi o nazwie i siedzibie nowego wierzyciela, a także podano numer rachunku bankowego Finansującego, na który Odbiorcy powinni dokonywać spłat.

Umowa faktoringu zwykłego skutkuje przeniesieniem na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych.

4.3.3. Faktorant może przenieść prawo do otrzymania środków pieniężnych także pod pewnymi warunkami:

- a) istniejącymi na dzień przekazania należności do faktoringu (Przykład 3.), i/lub
- b) zaistniałymi po przekazaniu należności do faktoringu (Przykład 4.).

Faktorant ocenia, czy takie warunki wpływają na konkluzję w zakresie przeniesienia prawa do otrzymania środków pieniężnych.

Przykład 3. Warunki istniejące na dzień przekazania należności do faktoringu

Zgodnie z umową faktoringu zwykłego Faktorant oświadcza, że wszystkie należności objęte faktoringiem istnieją, są bezsporne oraz nie toczy się w stosunku do nich żadne postępowanie sądowe ani egzekucyjne.

Taki warunek nie wpływa na konkluzję, czy Faktorant przekazał Finansującemu prawo do otrzymania środków pieniężnych, jak i na to, czy Faktorant powinien zaprzestać jej ujmowania. Istnienie takiego warunku w umowie faktoringowej pozwala jednak na określenie, które należności powinny być objęte analizą dotyczącą zaprzestania ich ujmowania zgodnie z drzewem decyzyjnym.

Przykład 4. Warunki zaistniałe po przekazaniu należności do faktoringu

Zgodnie z umową faktoringu zwykłego Faktorant jest zobowiązany do odkupu od Finansującego należności objętej faktoringiem w przypadku, kiedy Odbiorca zalega z płatnością do Finansującego w wysokości wyższej niż 3% wartości nominalnej należności przez okres dłuższy niż 60 dni licząc od upływu terminu płatności wynikającego z faktury.

Taki warunek nie wpływa na konkluzję, czy Faktorant przekazał Finansującemu prawo do otrzymania środków pieniężnych. Warunek taki może wpłynąć na konkluzję w zakresie przekazania ryzyka i korzyści związanych z należnością (Krok 3 i 4).

IV.4 Zobowiązanie do przekazywania otrzymanych środków pieniężnych (Krok 2)

Model ogólny i model skrócony

4.4.1. Faktorant ocenia, czy na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego jest zobowiązany do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorcy środków pieniężnych wynikających z należności. W przypadku, kiedy:

- a) Faktorant nie przyjmuje takiego obowiązku, kontynuuje on ujmowanie należności, albo
- b) Faktorant przyjmuje taki obowiązek, Faktorant przechodzi do analizy Kroku 3.

4.4.2. Zobowiązanie Faktoranta do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorcy środków pieniężnych, o którym mowa w punkcie 4.4.1., istnieje wówczas, gdy Faktorant jest zobligowany do przekazywania tych środków pieniężnych Finansującemu bez zbędnej zwłoki. Ponadto w okresie pomiędzy otrzymaniem środków pieniężnych od Odbiorcy a przekazaniem ich do Finansującego Faktorant nie może m.in. inwestować tych środków pieniężnych oraz rozporządzać nimi w inny sposób. Zazwyczaj również, w przypadku, kiedy otrzymane od

Odbiorcy środki pieniężne spowodują wygenerowanie odsetek, Faktorant przekazuje te odsetki Finansującemu.

- 4.4.3. Faktorant może być zobowiązany do przekazywania Finansującemu otrzymanych środków pieniężnych w przypadku transakcji faktoringu cichego (cesji cichej). Odbiorca wtedy nie zostaje zawiadomiony o przeniesieniu należności na Finansującego. Faktorant w dalszym ciągu otrzymuje środki pieniężne tytułem spłaty należności na swój rachunek bankowy i jednocześnie zobowiązuje się przekazać te środki Finansującemu w terminach przewidzianych w umowie faktoringowej. (Przykład 5.)

Przykład 5. Faktoring cichy (cesja cicha)

Faktorant zawarł umowę faktoringu zwykłego. Ze względu na obawy Faktoranta, że Odbiorcy zinterpretują taką umowę jako pogorszenie sytuacji finansowej Faktoranta, faktoring przybrał formę cesji cichej. Odbiorcy nie zostali poinformowani o zmianie wierzyciela. Odbiorcy w dalszym ciągu dokonują płatności z tytułu przekazanych do faktoringu należności bezpośrednio na rachunek Faktoranta, który jednocześnie w umowie faktoringowej zobligował się do niezwłocznego, jednak nie później niż w ciągu 3 dni roboczych, przelania otrzymanej kwoty na rachunek bankowy Finansującego.

W takiej sytuacji Faktorant zachowuje prawo do otrzymania środków pieniężnych wynikających z należności (Krok 1), ale jednocześnie jest zobowiązany do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych (Krok 2).

IV.5 Przeniesienie ryzyka i korzyści (Krok 3 i 4)

- 4.5.1. Zgodnie z punktem 4.1.3. niniejszy Standard przewiduje możliwość dokonania przez Faktoranta będącego jednostką niestosującą przepisów wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 4 Ustawy wyboru polityki rachunkowości w zakresie wykorzystywanego modelu do analizy umowy faktoringu zwykłego. Zgodnie z modelem ogólnym Faktorant dokonuje analizy Kroku 3 i 4 (punkty 4.5.2. – 4.5.10) odpowiadając na pytanie, czy na skutek zawartej umowy faktoringu Faktorant przeniósł na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych. Natomiast zgodnie z modelem skróconym Faktorant dokonuje analizy Kroku 3 (punkty 4.5.11. – 4.5.15) odpowiadając na pytanie, czy na skutek zawartej umowy faktoringu Faktorant przeniósł na Finansującego całe ryzyko związane z należnością (analiza dotycząca korzyści nie występuje w modelu skróconym).

Model ogólny

- 4.5.2. Faktorant ocenia, w jakim stopniu zawarcie umowy faktoringu zwykłego skutkuje zachowaniem przez niego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania należności, a w jakim stopniu skutkuje ono przeniesieniem ryzyka i korzyści na Finansującego. W przypadku, kiedy:
- a) Faktorant przenosi zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z posiadaniem należności (Krok 3), zaprzestaje on jej ujmowania,

- b) Faktorant zachowuje zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z posiadaniem należności (Krok 4), kontynuuje on jej ujmowanie, albo
 - c) umowa faktoringu skutkuje dzieleniem ryzyka i korzyści pomiędzy Faktoranta a Finansującego (tj. Faktorant ani nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z posiadaniem należności), Faktorant przechodzi do analizy Kroku 5.
- 4.5.3. W celu oceny czy ryzyko i korzyści związane z należnością zostały przeniesione na Finansującego, czy zostały zachowane przez Faktoranta, Faktorant dokonuje porównania swojego narażenia, przed i po zawarciu umowy faktoringu zwykłego, na ryzyko zmienności kwot i rozkładu w czasie wpływów środków pieniężnych związanych z przeniesioną na Finansującego należnością. Ryzyko zmienności kwot i rozkładu w czasie wpływów środków pieniężnych związanych z przeniesioną na Finansującego należnością oznacza narażenie między innymi na ryzyko kredytowe (ryzyko braku spłaty należności przez Odbiorcę), ryzyko opóźnienia płatności należności przez Odbiorcę, korzyść w postaci wcześniejszej spłaty należności przez Odbiorcę oraz korzyść w postaci prawa do środków pieniężnych z odsetek za opóźnienie w płatności należności. Faktorant dokonuje analizy poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wszystkich korzyści związanych z należnością w celu oceny ich istotności. Dla przykładu, kiedy Faktorant w ramach umowy faktoringu zwykłego zobowiązuje się do pokrywania Finansującemu strat kredytowych w związku z niespłaceniem należności przez Odbiorców ocenia on, czy ten rodzaj ryzyka związany z należnością jest istotny oraz w jakim stopniu wpłynie on na konkluzję w zakresie przeniesienia ryzyka i korzyści.
- 4.5.4. W celu dokonania porównania, o którym mowa w punkcie 4.5.3., Faktorant kalkuluje wartość bieżącą wpływów pieniężnych spodziewanych z należności przed i po zawarciu umowy faktoringu. Faktorant rozważa różne scenariusze, które będą miały wpływ na kwotę i czas otrzymania środków pieniężnych. W konsekwencji:
- a) Faktorant przenosi na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z posiadaniem należności, jeśli jego narażenie na ww. ryzyko zmniejsza się istotnie w wyniku zawarcia transakcji faktoringu zwykłego (punkt 4.5.2.a); Przykład 6.), albo
 - b) Faktorant zachowuje zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z posiadaniem należności, jeśli jego narażenie na ww. ryzyko nie zmienia się istotnie w wyniku zawarcia transakcji faktoringu zwykłego (punkt 4.5.2.b), Przykład 7.).

Przykład 6. Faktoring bez regresu (faktoring pełny)

Faktorant objął należności faktoringiem. W umowie strony zawarły zapis, że ich intencją jest, że zbycie należności przez Faktoranta do Finansującego jest ostateczne i bezwarunkowe. W przypadku braku spłaty należności przez Odbiorcę do Finansującego, Finansującemu nie przysługuje prawo regresu wobec Faktoranta, tj. Faktorant nie jest zobligowany do odkupu

nieściąconych należności od Finansującego ani do zrekompensowania Finansującemu w żaden inny sposób braku spłaty lub opóźnienia w spłacie należności.

Narażenie Faktoranta na zmienność kwot i rozkładu w czasie wpływów środków pieniężnych od Odbiorcy związanych z przeniesioną na Finansującego należnością w tym przypadku zmienia się istotnie na skutek zawartej umowy faktoringu. Faktorant nie zachowuje w żadnym stopniu ekspozycji ani na ryzyko kredytowe, ani na ryzyko opóźnienia płatności. Nie czerpie on również korzyści związanych z potencjalną wcześniejszą spłatą należności przez Odbiorcę. Oznacza to, że Faktorant przeniósł na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z posiadaniem należności. W konsekwencji Faktorant zaprzestaje ujmowania należności.

Przykład 7. Faktoring z regresem (faktoring niepełny)

Zgodnie z umową faktoringu zwykłego Faktorant zobligował się do odkupu od Finansującego należności objętych faktoringiem w przypadku, kiedy Odbiorca zalega w spłacie Finansującemu powyżej 30 dni liczonych od upływu terminu płatności z faktury. W takiej sytuacji umowa faktoringu jest umową faktoringu z regresem, gdzie Faktorant efektywnie kompensuje Finansującemu wszelkie straty kredytowe związane z należnością.

Narażenie Faktoranta na zmienność kwot i rozkładu w czasie wpływów środków pieniężnych od Odbiorcy związanych z przeniesioną na Finansującego należnością w tym przypadku nie zmienia się istotnie, gdyż efektywnie transakcja faktoringu powoduje jedynie zmianę rozkładu w czasie przepływów, ale ekspozycja na ryzyko kwot przepływów co do zasady się nie zmienia. Oznacza to, że Faktorant zachował zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z posiadaniem należności. W konsekwencji Faktorant kontynuuje ujmowanie należności.

- 4.5.5. Porównanie narażenia Faktoranta, przed i po zawarciu umowy faktoringu zwykłego, na ryzyko zmienności kwot i rozkładu w czasie wpływów środków pieniężnych związanych z przeniesioną na Finansującego należnością, o którym mowa w punkcie 4.5.3., odbywa się w oparciu o wartości względne ryzyka, a nie wartości bezwzględne. Oznacza to, że Faktorant dokonuje analizy, kto przyjmuje (absorbuje) zmienność wartości bieżącej wpływów pieniężnych spodziewanych z należności, a nie kto jest narażony na większą absolutną wartość ryzyka i korzyści związanych z należnością (Przykład 8. i Przykład 9.).

Przykład 8. Ocena istotności rodzajów ryzyka związanych z należnością (ryzyko pierwszych strat kredytowych)

Faktorant objął faktoringiem należności i jednocześnie zobligował się do pokrycia Finansującemu pierwszych strat kredytowych w wysokości maksymalnie 10% wartości nominalnej należności. Ewentualne dalsze straty kredytowe będą pokrywane przez Finansującego. W przeszłości od 3 do 5% wartości nominalnej należności od tych samych Dostawców nie było spłacane przez Odbiorców. Zgodnie z oceną Faktoranta, ryzyko kredytowe jest najistotniejszym komponentem ryzyka, a innego rodzaju ryzyka, np. ryzyko w opóźnieniu płatności jest nieistotne.

Ocena istotności rodzajów ryzyka związanych z należnościami odbywa się w oparciu o wartości względne. Przed zawarciem umowy faktoringu oczekiwana strata kredytowa nie przekraczała 5% wartości nominalnej należności, a po zawarciu umowy faktoringu jest zobowiązany do pokrywania strat kredytowych w kwocie wynoszącej do 10% wartości nominalnej należności. Mimo tego, że Faktorant ograniczył ryzyko kredytowe związane z brakiem spłaty należności w stosunku do 90% wartości nominalnej, to biorąc pod uwagę ryzyko niespłacenia należności przez Odbiorców (od 3 do 5%) po zawarciu umowy faktoringu Faktorant jest w dalszym ciągu narażony na zasadniczo takie samo ryzyko związane z brakiem spłaty należności przez Odbiorcę.

W konsekwencji, w tym przypadku Faktorant zachowuje zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z objętymi faktoringiem należnościami i kontynuuje ujmowanie należności.

- 4.5.6. Analiza umowy faktoringu bazuje na pojęciu „zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych”. Nie w każdym bowiem przypadku na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego całość ryzyka i korzyści związanych z należnością jest przenoszona na Finansującego. Faktorant może skonkludować, z uwzględnieniem postanowień punktu 4.5.7, że ryzyko lub korzyści, które na skutek zawarcia transakcji faktoringu zostały zachowane przez Faktoranta, są na tyle nieistotne, że efektywnie Faktorant przeniósł na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z należnością (Przykład 9.).
- 4.5.7. Faktorant określa swoją metodologię oceny istotności ryzyka i korzyści związanych z należnością, jak również oceny, w jakich warunkach występuje przeniesienie zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Faktorant stosuje przyjętą metodologię w sposób ciągły. W celu uniknięcia nakładania na Faktoranta obowiązku dokonywania jedynie mechanicznych ocen w zakresie tego, co oznacza pojęcie „zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych”, niniejszy Standard pozostawia miejsce na osąd Faktoranta, biorący pod uwagę wrażliwość obliczeń na pewne zmiany założeń. Faktorant w ramach swojej metodologii określa również granice, w ramach których możliwe jest stwierdzenie przez niego, że ryzyko i korzyści związane z należnością zostały przez niego zasadniczo zachowane lub przekazane na Finansującego. Co do zasady przekazanie zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści

ekonomicznych na Finansującego może mieć miejsce, jeśli ryzyko i korzyści zachowane przez Faktoranta po zawarciu umowy faktoringu wynoszą nie więcej niż 10% ryzyka i korzyści, na które narażony był Faktorant przed zawarciem umowy faktoringu.

Przykład 9. Ocena istotności rodzajów ryzyka związanych z należnością (proporcjonalny podział ryzyka kredytowego)

Stan faktyczny jak w Przykładzie 8. z tą różnicą, że Faktorant nie pokrywa pierwszych strat kredytowych do wysokości maksymalnie 10% wartości nominalnej należności, jak w Przykładzie 8., ale wszelkie straty kredytowe, niezależnie od ich wysokości, są pokrywane proporcjonalnie przez Faktoranta w 10% i przez Finansującego w 90%. Umowa faktoringu ogranicza zatem ryzyko kredytowe Faktoranta do 10% wartości strat kredytowych. Faktorant nie przenosi na Finansującego całego ryzyka, ale oczekiwane ryzyko zachowane przez Faktoranta zostało przez niego określone jako nieistotne. Wynosi ono 10% z 5% wartości nominalnej należności, czyli 0, 5% wartości nominalnej należności.

W konsekwencji w tym przypadku, w związku z tym, że ryzyko zachowane przez Faktoranta jest marginalne, Faktorant skonkludował, że przekazuje on na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z objętymi faktoringiem należnościami i zaprzestaje ujmowania należności.

- 4.5.8. W niektórych przypadkach na podstawie umowy faktoringu zwykłego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z posiadaniem należności nie zostają ani przeniesione, ani zachowane przez Faktoranta (patrz punkt 4.5.2.c). Dzieje się tak w przypadku zawarcia transakcji faktoringu mieszanego, w ramach którego dochodzi do dzielenia ryzyka i korzyści pomiędzy Faktoranta a Finansującego (Przykład 10.).

Przykład 10. Faktoring mieszany (ryzyko opóźnienia płatności i proporcjonalny podział ryzyka kredytowego)

Faktorant objął faktoringiem należności o wartości nominalnej 100 tys. PLN, za które otrzymał płatność zaliczkową od Finansującego w wysokości 90 tys. PLN. Zgodnie z umową faktoringu Faktorant jest obligowany do zapłaty Finansującemu odsetek od należności, które nie zostaną spłacone przez Odbiorcę do Finansującego przez okres 120 dni liczony od upływu terminu płatności z faktury. Dodatkowo Faktorant jest zobligowany do pokrycia Finansującemu 10% strat kredytowych wynikających z należności. Dalsze ryzyko związane z opóźnieniem płatności oraz ryzyko konieczności pokrycia 90% strat kredytowych obciąża Finansującego.

W tym przypadku Faktorant ani nie zachowuje, ani nie przekazuje na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z objętymi faktoringiem należnościami. Konieczne jest dokonanie analizy Kroku 5.

- 4.5.9. Transakcja faktoringu mieszanego może przybierać formę gwarantowania Finansującemu pokrycia strat wynikających z należności za wynagrodzeniem (Przykład 11.) W przypadku, kiedy Faktorant otrzymuje wynagrodzenie za udzieloną gwarancję, przychód z tego tytułu ujmuje

odrębnie od ujęcia ewentualnego wyniku na zaprzestaniu ujmowania całości lub części należności na skutek zawartej transakcji faktoringu zwykłego, zgodnie z punktem 4.8.9.

Przykład 11. Gwarancja pokrycia pierwszych strat kredytowych

Faktorant objął faktoringiem należności o wartości 10 tys. PLN i otrzymał od Finansującego środki pieniężne w wysokości 10 tys. PLN. Jednocześnie udzielił Finansującemu gwarancji pokrycia pierwszego 500 PLN strat kredytowych wynikających z należności (5% wartości nominalnej należności). Dalsze straty kredytowe mają być pokrywane przez Finansującego. W przeszłości ok. 8% wartości nominalnej należności od tych samych Odbiorców nie było przez nich spłacane. Umowa skutkuje zatem przekazaniem części, ale nie całości ryzyka związanego z należnością (oczekiwana strata kredytowa dla tych należności wynosi 8%, tj. 800 PLN, a po zawarciu umowy faktoringu Faktorant zachowuje ryzyko dla maksymalnie 500 PLN – a zatem ryzyko jest dzielone pomiędzy Faktoranta a Finansującego w proporcji 500/300). Przy założeniu, że Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności (Krok 5), Faktorant kontynuuje ujmowanie części należności w wysokości jego ekspozycji na ryzyko i korzyści związane z należnością oraz ujmuje zobowiązanie finansowe wobec Finansującego w tej samej kwocie, tj. kwocie wynagrodzenia otrzymanego od Finansującego, jaką, zgodnie z oczekiwaniem, będzie zobowiązany zwrócić. W tym przypadku Faktorant kontynuuje ujmowanie należności w kwocie 500 PLN oraz w tej samej kwocie ujmuje on zobowiązanie wobec Finansującego.

- 4.5.10. Umowa faktoringowa może przewidywać, że po objęciu należności faktoringiem Faktorant będzie zobowiązany do bieżącej obsługi windykacyjnej należności w zamian za wynagrodzenie. Takie uregulowanie nie determinuje, czy ryzyka i korzyści związane z należnością zostały zachowane przez Faktoranta, czy przeniesione na Finansującego. Faktorant osobno rozlicza i ujmuje w księgach rachunkowych usługę windykacyjną, którą świadczy na rzecz Finansującego.

Model skrócony

- 4.5.11. Faktorant ocenia, czy na skutek zawartej umowy faktoringu zwykłego jest narażony na jakiegokolwiek ryzyko wynikające z posiadania należności (Krok 3). W przypadku, kiedy:

- a) Faktorant przenosi całe ryzyko związane z posiadaniem należności, Faktorant zaprzestaje jej ujmowania, albo
- b) Faktorant zachowuje jakiegokolwiek poziom ryzyka związanego z posiadaniem należności, Faktorant kontynuuje ujmowanie należności.

W modelu skróconym zawarcie transakcji faktoringu mieszanego, w ramach którego dochodzi do dzielenia ryzyka i korzyści pomiędzy Faktoranta a Finansującego, będzie skutkowało kontynuowaniem ujmowania należności przez Faktoranta.

- 4.5.12. W celu dokonania oceny, o której mowa w punkcie 4.5.11., Faktorant nie dokonuje szacunku zmiany poziomu ryzyka związanego z należnością na skutek zawartej umowy faktoringu zwykłego, ale ustala on, czy ryzyko to zostało w całości przeniesione na Finansującego.

- 4.5.13. Faktorant jest w dalszym ciągu narażony na ryzyko związane z należnością będącą przedmiotem faktoringu, jeżeli, m.in.:
- a) w przypadku faktoringu jawnego Faktorant jest zobowiązany do przejęcia zwrotnego (odwrócenia procesu cesji) całości lub części należności, w przypadku gdy Odbiorca nie dokona spłaty/całkowitej spłaty/spłaty w terminie;
 - b) w przypadku faktoringu cichego Faktorant jest zobowiązany do przekazania środków pieniężnych Finansującemu pomimo tego, że nie otrzymał on płatności od Odbiorcy;
 - c) Faktorant jest zobowiązany do wypłat dodatkowych kwot na mocy umowy lub dodatkowej umowy gwarancyjnej w przypadku braku płatności przez Odbiorcę, opóźnienia płatności przez Odbiorcę, niemożności realizacji zabezpieczenia udzielonego przez Odbiorcę lub innych zdarzeń, które są związane typowo z ryzykiem kredytowym danej należności lub portfela, do którego dana należność należy;
 - d) w niektórych sytuacjach Faktorant ma prawo lub jest zobowiązany do dokonania zamiany należności będącej przedmiotem faktoringu na inną należność.
- 4.5.14. W przypadku, kiedy na skutek zawarcia transakcji faktoringu zwykłego Faktorant zachował jakikolwiek poziom ryzyka związanego z należnością, kontynuuje on ujmowanie należności. (Przykład 12.)

Przykład 12. Zachowanie ryzyka przez Faktoranta w modelu skróconym (proporcjonalny podział ryzyka kredytowego)

Faktorant objął faktoringiem należności i jednocześnie zobowiązał się do pokrycia Finansującemu strat kredytowych w kwocie stanowiącej maksymalnie 10% wartości niespłaconej należności. Pozostałe 90% strat kredytowych jest pokrywana przez Finansującego. W przeszłości od 3 do 5% wartości nominalnej należności od tych samych Odbiorców nie było przez nich spłacane.

Przed zawarciem umowy faktoringu oczekiwana strata kredytowa nie przekraczała 5% wartości nominalnej należności, a po zawarciu umowy faktoringu jest zobowiązany do pokrywania strat kredytowych w kwocie stanowiącej 10% z maksymalnie 5% wartości nominalnej należności. Mimo tego, że umowa faktoringu ogranicza ryzyko kredytowe Faktoranta do 10% wartości strat kredytowych, fakt zachowania jakiegokolwiek ryzyka związanego z należnością, sprawia, że Faktorant kontynuuje ujmowanie całej wartości należności.

- 4.5.15. Postanowienia punktu 4.5.10. Faktorant stosuje analogicznie jak w modelu ogólnym.

IV.6 Praktyczna możliwość zbycia należności z tytułu dostaw i usług (Krok 5)

Model ogólny

- 4.6.1. Faktorant ocenia, czy Finansujący ma praktyczną możliwość zbycia należności objętej faktoringiem. W przypadku, kiedy:
- a) Finansujący ma praktyczną możliwość zbycia należności, Faktorant zaprzestaje jej ujmowania, albo

- b) Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności, Faktorant kontynuuje ujmowanie należności w stopniu, w jakim utrzymuje on ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością (patrz punkt 4.5.8. – 4.5.9.).
- 4.6.2. W zakresie oceny zdolności zbycia należności przez Finansującego najważniejsze jest określenie, co Finansujący jest w stanie zrobić w praktyce, a nie jakie posiada umowne prawa dotyczące dysponowania należnością objętą faktoringiem lub jakie ograniczenia w tym zakresie wynikają z umowy faktoringu. W szczególności:
- a) wynikające z umowy faktoringu prawo do zbycia objętej faktoringiem należności ma niewielkie praktyczne znaczenie, jeśli nie istnieje aktywny rynek dla tego składnika aktywów, oraz
 - b) możliwość zbycia objętej faktoringiem należności ma niewielkie praktyczne znaczenie, jeśli nie można z niej swobodnie korzystać. Z tego powodu:
 - (i) możliwość zbycia objętej faktoringiem należności przez Finansującego musi być niezależna od działań osób trzecich, w tym Faktoranta (tj. musi to być możliwość, z której można skorzystać jednostronnie), oraz
 - (ii) Finansujący musi mieć możliwość zbycia należności bez konieczności nakładania na transakcję warunków ograniczających (np. warunków, na jakich należność będzie obsługiwana, lub opcji dającej Finansującemu prawo do odkupu należności).
- 4.6.3. Fakt, że istnieje bardzo niskie prawdopodobieństwo, że Finansujący dokona zbycia należności objętej faktoringiem, nie oznacza sam w sobie, że Finansujący nie ma praktycznej możliwości jej zbycia.

Przykład 13. Gwarancja udzielona przez Faktoranta

Zgodnie z umową faktoringu zwykłego Faktorant zobligował się do odkupu od Finansującego należności objętych faktoringiem w przypadku, kiedy Odbiorca zalega w spłacie Finansującemu powyżej 30 dni. Faktorant efektywnie kompensuje Finansującemu wszelkie straty kredytowe związane z należnością.

Taka gwarancja odkupu udzielona przez Faktoranta może być na tyle wartościowa dla Finansującego, że w praktyce nie dokonałby on zbycia należności osobie trzeciej bez zastosowania podobnej opcji lub innego ograniczającego warunku. Zamiast tego Finansujący zachowałby należność, aby otrzymać płatności z tytułu gwarancji udzielonej przez Faktoranta. W takiej sytuacji Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności.

IV.7 Faktoring ubezpieczonych należności

Model ogólny i model skrócony

- 4.7.1. Faktorant ocenia wszystkie fakty i okoliczności w zakresie spełnienia kryterium przeniesienia ryzyka i korzyści na Finansującego (Krok 3 i 4). Umowa faktoringu zwykłego może być niekiedy zawarta tylko pod warunkiem ubezpieczenia należności. Ubezpieczenie należności na potrzeby zawarcia transakcji faktoringu może wpływać na ocenę, czy Faktorant przeniósł na Finansującego ryzyko i korzyści związane z należnością. Umowa ubezpieczenia ogranicza ryzyko kredytowe związane z należnością. (Przykład 14.) W pewnych przypadkach, Faktorant mógł ubezpieczyć należność przed przekazaniem jej do faktoringu, a następnie w ramach faktoringu tej należności przenieść na Finansującego prawa z umowy ubezpieczenia. Na potrzeby oceny, czy ryzyko i korzyści związane z należnością zostały przeniesione na Finansującego zgodnie z punktem 4.5.3. jako pierwotną należność traktuje się należność bez umowy ubezpieczenia.

Przykład 14. Faktoring ubezpieczonych należności

Finansujący wymaga ubezpieczenia należności przekazanych do faktoringu. Na potrzeby transakcji faktoringowej Faktorant zawarł umowę trójstronną z Finansującym oraz ubezpieczycielem, zgodnie z którą należności zostały ubezpieczone do 90% ich wartości nominalnej. Następnie Finansujący dokonał płatności do Faktoranta w wysokości 90% wartości nominalnej objętych faktoringiem należności pomniejszonej o wartość dyskonta. Pozostałe 10% wpłynę na rachunek Faktoranta w momencie spłaty należności przez Odbiorcę. W przypadku, kiedy Odbiorca nie spłaci należności do Finansującego, Faktorant jest zobligowany do płacenia Finansującemu odsetek w wysokości 5% niespłaconej kwoty przez okres 60 dni od terminu płatności z faktury, po którym to terminie uruchamiane jest ubezpieczenie i Finansujący otrzymuje od ubezpieczyciela równowartość 90% należności niespłaconej przez Odbiorcę.

W tym przypadku Faktorant przed zawarciem umowy faktoringu narażony był na ryzyko kredytowe w odniesieniu do 100% wartości nominalnej należności, natomiast po jej zawarciu jest narażony na ryzyko kredytowe w wysokości maksymalnie 10% jej wartości nominalnej. Dodatkowo, w związku z zachowaniem ryzyka opóźnienia płatności należności, Faktorant narażony jest na ryzyko w wysokości maksymalnie 0,82% $[5\% \cdot 60/365]$ wartości nominalnej należności, odpowiadające potencjalnym odsetkom płatnym od niespłaconej kwoty na rzecz Finansującego. Łącznie, Faktorant narażony jest na ryzyko w wysokości maksymalnie 10,82% wartości nominalnej należności.

W tym przypadku ryzyko kredytowe zostało przez Faktoranta ograniczone do 10% wartości nominalnej należności i nie jest istotne, jaki jest historyczny poziom strat kredytowych w celu porównania wartości względnych ryzyka przeniesionych na Finansującego i zachowanych przez Faktoranta. W związku z istnieniem ochrony ubezpieczeniowej, nie wystąpi regres Finansującego względem Faktoranta w stosunku do 90% wartości nominalnej należności. Ryzyko kredytowe w tym zakresie zostało więc efektywnie przeniesione przez Faktoranta na skutek zawarcia umowy ubezpieczenia.

W konsekwencji stosując model ogólny konieczne jest dokonanie analizy w ramach Kroku 5, ponieważ ryzyko i korzyści nie zostały ani zachowane przez Faktoranta, ani przeniesione na Finansującego. W modelu skróconym, w związku z zachowaniem przez Faktoranta części ryzyka kredytowego oraz całości ryzyka opóźnienia płatności, Faktorant kontynuuje ujmowanie należności.

- 4.7.2. Umowa faktoringu może niekiedy zawierać zapis, że Faktorant jest zobligowany do zwrócenia do Finansującego otrzymanych kwot (np. zaliczki) w przypadku bankructwa ubezpieczyciela. W przypadku stosowania przez Faktoranta modelu ogólnego, ryzyko kredytowe ubezpieczyciela musi zostać uwzględnione w analizie czy Faktorant przeniósł na Finansującego ryzyko i korzyści związane z należnością. W modelu skróconym analizując, czy całość ryzyka związanego z należnością została wyeliminowana, Faktorant może pominąć prawdopodobieństwo występowania ryzyka kredytowego związanego z niewypłacalnością podmiotu ubezpieczającego (gwarantującego) spłatę należności, które w skrajnie niekorzystnych warunkach może prowadzić do konieczności zapłaty przez Faktoranta kwot na rzecz Finansującego bez możliwości ich odzyskania od ubezpieczyciela/gwaranta, pod warunkiem że podmiot taki na moment udzielenia gwarancji lub objęcia ubezpieczeniem należności charakteryzuje się wysokim stopniem wiarygodności kredytowej (np. jest podmiotem finansowym nadzorowanym i nie zagrożonym znaczącym ryzykiem niewypłacalności).

IV.8. Ewidencja transakcji faktoringu należności z tytułu dostaw i usług w księgach rachunkowych

- 4.8.1. Poniższe regulacje w zakresie ewidencji transakcji faktoringu należności opisane są z perspektywy Faktoranta stosującego do analizy umowy faktoringowej model ogólny. Jeżeli Faktorant stosuje model skrócony, ewidencja *faktoringu mieszanego* przebiega u niego analogicznie jak ewidencja faktoringu niepełnego w modelu ogólnym opisana w punktach poniżej.
- 4.8.2. W zależności od typu umowy faktoringu zwykłego (z regresem, bez regresu, mieszany) moment rozpoczęcia ewidencji skutków umowy faktoringu może się różnić. Jeśli momentem wcześniejszym niż otrzymanie środków pieniężnych od Finansującego jest przeniesienie ryzyka i korzyści na Finansującego, Faktorant dokonuje ewidencji skutków zawartej umowy faktoringowej od momentu przeniesienia na Finansującego ryzyka i korzyści. Taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku faktoringu bez regresu oraz faktoringu mieszanego. Jeżeli na skutek umowy faktoringu nie doszło do przekazania na Finansującego ryzyka i korzyści wynikających z należności (w przypadku faktoringu z regresem), Faktorant dokonuje ewidencji skutków zawartej umowy faktoringowej w momencie otrzymania od Finansującego środków pieniężnych.
- 4.8.3. Jeżeli na skutek zawarcia umowy *faktoringu bez regresu* Faktorant zaprzestaje ujmowania należności w całości, różnica pomiędzy wartością bilansową należności a wartością należnych lub otrzymanych od Finansującego środków pieniężnych (dyskonto) obciąża koszty finansowe. Faktorant uwzględnia odpowiednio postanowienia punktu 4.8.6.a).

4.8.4. Jeżeli na skutek zawarcia umowy *faktoringu z regresem* Faktorant kontynuuje ujmowanie należności w całości, Faktorant ujmuje zobowiązanie finansowe wobec Finansującego. Finansujący zazwyczaj dokonuje płatności do Faktoranta w kwocie niższej niż wartość nominalna przedstawionych do faktoringu należności (potrącając np. prowizję). Różnica pomiędzy wartością nominalną należności a odpowiadającymi jej środkami pieniężnymi otrzymanymi lub przewidywanymi do otrzymania w przyszłości od Finansującego w ramach umowy faktoringu stanowi dyskonto. Finansujący może dokonywać płatności na rzecz Faktoranta w ratach, a dyskonto może być potrącanie przez Finansującego od zaliczki płaconej Faktorantowi (pierwszej płatności) lub od płatności końcowej (ostatniej płatności).

- a) W przypadku, kiedy dyskonto jest potrącanie od pierwszej płatności otrzymanej od Finansującego oraz Faktorant wycenia zobowiązania finansowe w skorygowanej cenie nabycia, dyskonto pomniejsza zobowiązania finansowe wobec Finansującego. W konsekwencji w momencie początkowego ujęcia zobowiązanie finansowe wobec Finansującego odpowiada wartości otrzymanych od Finansującego środków pieniężnych. Dyskonto jest stopniowo rozliczane obciążając koszty finansowe, zgodnie z metodą skorygowanej ceny nabycia.
- b) W przypadku, kiedy dyskonto jest potrącanie od pierwszej płatności otrzymanej od Finansującego oraz Faktorant nie wycenia zobowiązania finansowego w skorygowanej cenie nabycia (np. w przypadku jednostek mikro), dyskonto ewidencjonowane jest odrębnie jako rozliczenie międzyokresowe kosztów i jest stopniowo rozliczane obciążając koszty finansowe. W momencie początkowego ujęcia zobowiązanie finansowe wobec Finansującego wykazywane jest wówczas w wartości wyższej niż kwota otrzymanych od Finansującego środków pieniężnych (tj. bez dyskonta). Rozliczenie dyskonta może się odbywać na przykład stosownie do upływu okresu, na jaki Faktorant udzielił Finansującemu gwarancji odkupu przedstawionych do faktoringu należności w przypadku niewypłacalności Odbiorcy. Dla uproszczenia, w przypadku krótkiego okresu pomiędzy otrzymaniem środków pieniężnych od Finansującego a wygaśnięciem zobowiązania wobec niego, dopuszczalne w przypadku takich jednostek jest jednorazowe ujęcie kosztu finansowego z tytułu dyskonta w momencie otrzymania od Finansującego środków pieniężnych.
- c) W przypadku, kiedy dyskonto jest potrącanie od ostatniej płatności otrzymanej od Finansującego oraz Faktorant traci w tym momencie ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością, dyskonto obciąża jednorazowo koszty finansowe, niezależnie od sposobu wyceny zobowiązania finansowego przez Faktoranta.

Faktorant zaprzestaje ujmowania należności oraz zobowiązania finansowego w momencie, kiedy traci on ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością (np. w momencie spłaty należności przez Odbiorcę, upływu terminu udzielonej Finansującemu gwarancji, itp.), z uwzględnieniem punktu 4.8.6.b).

4.8.5. Jeżeli na skutek zawarcia umowy *faktoringu mieszanego* Faktorant kontynuuje ujmowanie należności w stopniu, w jakim utrzymuje on ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością, Faktorant zaprzestaje ujmowania pozostałej części należności. Wówczas różnica

między wartością nominalną części należności, której ujmowania Faktorant zaprzestaje a odpowiadającą jej wartością należnych lub otrzymanych od Finansującego środków pieniężnych (dyskonto) obciąża koszty finansowe w momencie utraty części ekspozycji na ryzyko i korzyści związane z należnością.

Jednocześnie Faktorant kontynuuje ujmowanie należności, w stopniu, w jakim w dalszym ciągu utrzymuje on ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością, co do zasady w kwocie odpowiadającej wartości ujętego na skutek faktoringu zobowiązania finansowego. Faktorant ujmuje zobowiązanie finansowe wobec Finansującego w kwocie otrzymanych lub należnych od Finansującego środków pieniężnych, które spodziewa się zwrócić do Finansującego (tytułem np. udzielonej gwarancji pokrycia strat kredytowych lub ryzyka opóźnionej płatności).

Faktorant zaprzestaje ujmowania części należności, której ujmowanie kontynuował oraz zobowiązania wobec Finansującego w momencie, kiedy traci on ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością (np. w momencie spłaty należności przez Odbiorcę, upływu terminu udzielonej Finansującemu gwarancji, itp.). Faktorant uwzględnia odpowiednio postanowienia punktu 4.8.6.a).

4.8.6. W przypadku, kiedy Faktorant nie przeniósł na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych z należności (Krok 1), ale jest zobowiązany do przekazywania otrzymanych środków pieniężnych do Finansującego (Krok 2) Faktorant dokonuje ewidencji środków pieniężnych otrzymywanych od Odbiorcy i przekazywanych do Finansującego.

a) Jeżeli na skutek zawarcia umowy *faktoringu bez regresu* lub *mieszanego* Faktorant zaprzestaje ujmowania należności w całości lub w części, środki pieniężne otrzymane od Odbiorcy są ujmowane jako zobowiązanie wobec Finansującego. Przekazanie środków pieniężnych Finansującemu skutkuje zaprzestaniem ujmowania zobowiązania wobec Finansującego.

b) Jeżeli na skutek zawarcia umowy *faktoringu z regresem* Faktorant kontynuuje ujmowanie należności i jednocześnie wykazuje zobowiązanie wobec Finansującego, otrzymanie środków pieniężnych od Odbiorcy skutkuje zaprzestaniem ujmowania należności, a przekazanie środków pieniężnych Finansującemu skutkuje zaprzestaniem ujmowania zobowiązania wobec Finansującego.

4.8.7. Koszt odsetek płatnych na rzecz Finansującego, na przykład za opóźnienie w płatności należności, obciąża koszty finansowe.

4.8.8. Jeżeli Faktorant kontynuuje ujmowanie należności będącej przedmiotem umowy faktoringu, Faktorant dokonuje odpisu aktualizującego na podstawie ogólnych zapisów Ustawy.

4.8.9. Faktorant może udzielić Finansującemu gwarancji pokrycia, np. strat kredytowych za wynagrodzeniem. Faktorant ujmuje wynagrodzenie za udzieloną gwarancję jako zwiększenie przychodów finansowych systematycznie przez okres, na jaki taka gwarancja została udzielona. W przypadku otrzymania wynagrodzenia z góry, Faktorant ewidencjonuje otrzymane środki pieniężne w ramach rozliczeń międzyokresowych przychodów.

4.8.10. W przypadku objęcia faktoringiem należności wyrażonych w walucie obcej, Faktorant wycenia należność (lub jej część) zgodnie z zapisami Ustawy do momentu zaprzestania jej ujmowania.

IV.9. Pozostałe zagadnienia

Model ogólny i model skrócony

- 4.9.1. Umowa faktoringu zwykłego może dotyczyć należności, które powstaną na skutek transakcji z Odbiorcą dopiero w przyszłości. Przykładem jest objęcie faktoringiem umowy leasingu operacyjnego. Finansujący wówczas dokonuje płatności do Faktoranta w zamian za przejęcie prawa do wpływów od leasingobiorcy tytułu umowy leasingowej. W takiej sytuacji Faktorant ujmuje zobowiązanie wobec Finansującego w kwocie otrzymanych od Finansującego środków pieniężnych, w związku z tym, że nie występuje składnik aktywów, którego ujmowanie mogłoby być wtedy zaprzestane.

IV.10. Prezentacja i ujawnianie informacji o faktoringu zwykłym w sprawozdaniu finansowym Faktoranta

Model ogólny i model skrócony

- 4.10.1. W niniejszym Standardzie sposób prezentacji poszczególnych pozycji jest uregulowany w odniesieniu do załącznika nr 1 do Ustawy. Faktorant stosujący inny załącznik do Ustawy odwołuje się do odpowiednich pozycji tego załącznika.

Bilans

- 4.10.2. Należności objęte faktoringiem, których ujmowanie jest kontynuowane przez Faktoranta w całości lub w stopniu, w jakim Faktorant utrzymuje ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością, są prezentowane zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w aktywach bilansu w jednej z wymienionych pozycji: *B.II.1a) Należności krótkoterminowe od jednostek powiązanych, z tytułu dostaw i usług, B.II.2a) Należności krótkoterminowe od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, z tytułu dostaw i usług lub B.II.3a) Należności krótkoterminowe od pozostałych jednostek, z tytułu dostaw i usług.* Zaleca się, aby Faktorant wyodrębnił w ramach odpowiedniej pozycji należności z tytułu dostaw i usług wartość należności objętych faktoringiem zwykłym.
- 4.10.3. W przypadku, kiedy Faktorant zaprzestaje ujmowania należności w całości lub w stopniu, w jakim Faktorant traci ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnością, zobowiązanie wobec Finansującego prezentowane jest zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pasywach bilansu w jednej z wymienionych pozycji: *B.II.1. Zobowiązania długoterminowe wobec jednostek powiązanych, B.II.2. Zobowiązania długoterminowe wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, B.II.3.c) Zobowiązania długoterminowe wobec pozostałych jednostek, inne zobowiązania finansowe, B.III.1b) Zobowiązania krótkoterminowe wobec jednostek powiązanych, inne, B.III.2b). Zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, inne, B.III.3c) Zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek, inne zobowiązania finansowe.* W związku z zawarciem umowy faktoringu zwykłego, Faktorant dokonuje odpowiedniej klasyfikacji zobowiązań zgodnie z charakterem jednostki, wobec której wykazuje zobowiązanie oraz zgodnie z terminem spłaty zobowiązania.
- 4.10.4. W przypadku, kiedy Faktorant nie przeniósł na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych z należności (Krok 1), ale jest zobowiązany do przekazywania otrzymanych

środków pieniężnych do Finansującego (Krok 2), zobowiązanie do przekazania środków pieniężnych do Finansującego prezentowane jest w jednej z wymienionych w punkcie 4.10.3. pozycji.

- 4.10.5. W przypadku, o którym mowa w punkcie 4.10.4., w związku z punktem 4.4.2., środki pieniężne otrzymane od Odbiorcy, a nieprzekazane do Finansującego prezentowane są zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w aktywach bilansu w pozycji *B.III.1.c) Środki pieniężne w kasie i na rachunkach*.

Rachunek zysków i strat

- 4.10.6. Odsetki, które są płacone przez Faktoranta na rzecz Finansującego w związku z zawartą umową faktoringu zwykłego, jak również rozliczenie dyskonta od zobowiązania finansowego wycenianego metodą skorygowanej ceny nabycia, są prezentowane zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pozycji *K.I. Odsetki rachunku zysków i strat*. W przypadku, kiedy Finansujący jest jednostką powiązaną, należy je wyodrębnić w ramach pozycji *K.I. Odsetki, w tym dla jednostek powiązanych*.
- 4.10.7. Różnica pomiędzy wartością należności, której ujmowania Faktorant zaprzestaje lub częściowo zaprzestaje na skutek zawartej transakcji faktoringu odpowiednio bez regresu oraz mieszanego a wartością otrzymanych lub należnych od Finansującego środków pieniężnych prezentowana jest zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pozycji *K.IV. Inne koszty finansowe rachunku zysków i strat*.
- 4.10.8. Przychody finansowe z tytułu udzielonej Finansującemu gwarancji (np. dotyczącej pokrycia strat kredytowych) prezentowane są zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pozycji *J.V. Inne przychody finansowe*.

Rachunek przepływów pieniężnych

- 4.10.9. Prezentacja wpływu środków pieniężnych od Finansującego w rachunku przepływów pieniężnych zależy od tego, czy na skutek zawartej umowy faktoringu zwykłego Faktorant zaprzestaje ujmowania należności, czy kontynuuje jej ujmowanie.
- 4.10.10. Jeśli Faktorant przeniósł na Finansującego prawo do otrzymania środków pieniężnych z należności (Krok 1), przepływy z tytułu zawartej umowy faktoringu zwykłego prezentowane są następująco:
- a) jeśli Faktorant zaprzestaje ujmowania należności, wpływ środków pieniężnych od Finansującego jest prezentowany w ramach działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *A.I.1. Sprzedaż*. W rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą pośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *A.II.7. Zmiana stanu należności*.
 - b) jeśli Faktorant kontynuuje ujmowanie należności, wpływ środków pieniężnych od Finansującego jest prezentowany w ramach działalności finansowej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią oraz pośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *C.I.4. Inne wpływy finansowe*.

Późniejsza spłata należności przez Odbiorcę na rachunek bankowy Finansującego nie jest prezentowana przez Faktoranta w rachunku przepływów pieniężnych.

4.10.11. W przypadku, kiedy Faktorant nie przeniósł na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych z należności (Krok 1), ale jest zobowiązany do przekazywania otrzymanych środków pieniężnych do Finansującego (Krok 2), przepływy z tytułu zawartej umowy faktoringu zwykłego prezentowane są następująco:

a) jeśli Faktorant zaprzestaje ujmowania należności, wpływ środków pieniężnych od Finansującego jest prezentowany w ramach działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *A.I.1. Sprzedaż*. W rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą pośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *A.II.7. Zmiana stanu należności*.

Późniejszy wpływ środków pieniężnych od Odbiorcy z tytułu spłaty należności oraz przekazanie środków pieniężnych Finansującemu prezentowane są w ramach działalności finansowej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią oraz pośrednią wpływ od Odbiorcy prezentowany jest w pozycji *C.I.4. Inne wpływy finansowe*, a przekazanie środków pieniężnych do Finansującego w pozycji *C.II.9. Inne wydatki finansowe*. Nieprawidłowe jest prezentowanie tych przepływów w ramach działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych i zawyżanie jej przepływów, ponieważ przepływy te nie są związane z działalnością podstawową jednostki.

b) jeśli Faktorant kontynuuje ujmowanie należności, wpływ środków pieniężnych od Finansującego jest prezentowany w ramach działalności finansowej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią oraz pośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *C.I.4. Inne wpływy finansowe*.

Późniejszy wpływ środków pieniężnych od Odbiorcy z tytułu spłaty należności prezentowany jest w ramach działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *A.I.1. Sprzedaż*. W rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą pośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *A.II.7. Zmiana stanu należności*.

Spłata zobowiązania wobec Finansującego prezentowana jest w ramach działalności finansowej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią oraz pośrednią wpływ prezentowany jest w pozycji *C.II.6. Wydatki z tytułu innych zobowiązań finansowych*.

4.10.12. Faktorant wyodrębnia w ramach pozycji G. rachunku przepływów pieniężnych środki pieniężne, o których mowa w punkcie 4.10.5., jako środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania.

4.10.13. Jeśli Faktorant zaprzestaje ujmowania tylko części należności, stosuje on punkty 4.10.10. i 4.10.11. odpowiednio do części należności, której ujmowania zaprzestaje oraz do części, której ujmowanie Faktorant kontynuuje.

4.10.14. Spłata odsetek wobec Finansującego jest prezentowana zgodnie z KSR 1 „*Rachunek przepływów pieniężnych*”.

Ujawnienia

4.10.15. We wprowadzeniu do sprawozdania finansowego Faktorant, będący jednostką, która nie stosuje przepisów wydanych na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 4 Ustawy, ujawnia, który z modeli do analizy i ujmowania transakcji faktoringu zwykłego wykorzystuje.

4.10.16. Zaleca się, aby Faktorant ujawnił w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego informacje na temat każdej istotnej umowy faktoringu zwykłego, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę wpływu faktoringu na sytuację finansową i przepływy pieniężne jednostki oraz na jej ekspozycję na ryzyko płynności. W tym celu zaleca się ujawnienie między innymi:

- 1) istotnych warunków umów faktoringu zwykłego (na przykład warunki płatności uzgodnione z Finansującym, przedstawione Finansującemu zabezpieczenia lub gwarancje, wartość przyznanego limitu faktoringowego);
- 2) poziomu wykorzystania limitu faktoringowego na początek i koniec roku obrotowego;
- 3) wartości bilansowej należności objętych faktoringiem zwykłym na początek i koniec roku obrotowego, których ujmowanie Faktorant kontynuuje;
- 4) wartości bilansowej zobowiązania wobec Finansującego na początek i koniec roku obrotowego ujętego w ramach faktoringu z regresem i faktoringu mieszanego;
- 5) opisu czynników, które Faktorant wziął pod uwagę przy ocenie, czy ujmowanie należności powinno być kontynuowane;
- 6) wartości kosztów poniesionych w roku obrotowym z tytułu zawartych umów faktoringu zwykłego;
- 7) informacji ilościowych i jakościowych dotyczących koncentracji ryzyka płynności w zakresie umów faktoringu zwykłego, w szczególności w stosunku do faktoringu z regresem oraz faktoringu mieszanego;
- 8) kwoty oraz charakteru ograniczeń związanych ze środkami pieniężnymi, o których mowa w punkcie 4.10.5.

4.10.17. Zaleca się, aby Faktorant ujawnił w informacji dodatkowej również inne informacje, które nie są wymienione w punkcie 4.10.16., jeśli są one istotne do zrozumienia wpływu faktoringu zwykłego na sprawozdanie finansowe.

V. Faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług - ujmowanie w księgach Faktoranta

V.1 Zagadnienia ogólne

5.1.1. Jednostki dokonujące zakupów od Dostawców wykazują w swoich księgach rachunkowych zobowiązania z tytułu dostaw i usług. Niejednokrotnie jako element zarządzania płynnością, jednostki zawierają umowy faktoringu odwrotnego. Transakcja taka polega na tym, że spłaty

zobowiązania na rzecz Dostawcy dokonuje Finansujący, a Faktorant jest zobligowany do dokonania płatności na rzecz Finansującego w tym samym lub późniejszym terminie. Zapewnia to Faktorantowi możliwość odroczenia płatności i/lub Dostawcy otrzymanie wcześniejszej płatności w porównaniu z powiązaniem terminem płatności wskazanym na fakturze.

- 5.1.2. Zawarcie transakcji faktoringu odwrotnego może skutkować koniecznością przeklasyfikowania zobowiązania przedstawionego do faktoringu z zobowiązań z tytułu dostaw i usług do zobowiązań z tytułu finansowania udzielonego przez Finansującego (pożyczki). Faktorant dokonuje oceny jakościowej zobowiązania przedstawionego do faktoringu zgodnie z postanowieniami części V.2 Standardu i w przypadku zmiany charakteru zobowiązania na skutek zawartej umowy faktoringu odwrotnego, Faktorant dokonuje jego przeklasyfikowania do zobowiązań z tytułu finansowania. Alternatywnie, w ramach polityki rachunkowości Faktorant może zdecydować o niestosowaniu zapisów części V.5 (niedokonywaniu oceny jakościowej zobowiązania). W takim przypadku Faktorant przeklasyfikowuje zobowiązanie z tytułu dostaw i usług do innych zobowiązań finansowych każdorazowo w przypadku, kiedy po zawarciu umowy faktoringu odwrotnego wierzycielem przestaje być Dostawca i staje się nim instytucja finansowa (bank, firma faktoringowa).

V.2 Ocena czy nastąpiło wygaśnięcie zobowiązania z tytułu dostaw i usług i powstanie zobowiązania wobec Finansującego z tytułu finansowania

- 5.2.1. Faktorant dokonuje oceny, czy transakcja faktoringu odwrotnego zmienia charakter zobowiązania z tytułu dostaw i usług (zobowiązania handlowego) na zobowiązanie z tytułu finansowania. Jeśli zobowiązanie dotychczas ujmowane jako zobowiązanie handlowe zmieniło swój charakter na zobowiązanie z tytułu finansowania, to Faktorant zaprzestaje ujmowania zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec Dostawcy i w to miejsce ujmuje zobowiązanie z tytułu finansowania wobec Finansującego.
- 5.2.2. Faktorant prezentuje jako zobowiązanie z tytułu dostaw i usług zobowiązanie:
- którego wartość odpowiada wartości zakupionych dóbr lub usług,
 - jest zafakturowane lub formalnie uzgodnione z Dostawcą, gdzie faktura nie została jeszcze fizycznie otrzymana, oraz
 - jest częścią kapitału pracującego wykorzystywanego przez Faktoranta w ramach jego normalnego cyklu operacyjnego.
- 5.2.3. W celu dokonania oceny, o której mowa w punkcie 5.2.1. Faktorant bierze pod uwagę czy w ramach zawartej umowy faktoringu odwrotnego, m.in.:
- Faktorant jest zobligowany do przedstawienia Finansującemu dodatkowego zabezpieczenia, które nie jest wymagane w ramach transakcji zakupu między Faktorantem a Dostawcą,
 - czy termin płatności zobowiązania wobec Finansującego jest istotnie wydłużony w stosunku do terminu płatności uzgodnionego z Dostawcą, oraz
 - kto ponosi koszty w związku z zawarciem transakcji faktoringu odwrotnego. W przypadku, kiedy ponosi je Faktorant, może to wskazywać, że jest to wynagrodzenie dla Finansującego z tytułu udzielonego finansowania. W przypadku, kiedy ponosi je Dostawca (np. z tytułu

dyskonta za wcześniejsze otrzymanie płatności) może to świadczyć o tym, że zobowiązanie nie utraciło swojego handlowego charakteru.

Faktorant bierze pod uwagę również inne niż wymienione zapisy umowy faktoringowej. Ocena, o której mowa w punkcie 5.2.1., wiąże się z koniecznością dokonania osądu przez kierownika jednostki. Zaleca się, aby Faktorant w swojej polityce rachunkowości określił zasady klasyfikacji zobowiązań z tytułu faktoringu odwrotnego, w tym przesłanki wskazujące na zmianę charakteru zobowiązania z tytułu dostaw i usług na zobowiązanie z tytułu finansowania i/ lub progi ilościowe dotyczące np. wydłużenia terminu płatności.

Przykład 15. Faktoring odwrotny skutkujący przeklasyfikowaniem

Faktorant wykazuje w księgach zobowiązania wobec swoich Dostawców. W związku z zapotrzebowaniem Faktoranta na środki pieniężne oraz chęcią utrzymania przez Faktoranta terminów płatności zobowiązań uzgodnionych z Dostawcami, które wynoszą średnio 20-30 dni, Faktorant zawarł umowę faktoringu odwrotnego z Finansującym. Zgodnie z umową Finansujący dokona płatności do Dostawcy w terminie wynikającym z faktury, a Faktorant dokona spłaty zobowiązania do Finansującego w terminie o 6 miesięcy dłuższym niż dzień dokonania płatności przez Finansującego do Dostawcy. Do czasu spłaty zobowiązania przez Faktoranta, dokonuje on płatności odsetkowych na rzecz Finansującego. Dodatkowo Faktorant jest zobligowany do przedstawienia Finansującemu zabezpieczenia w postaci depozytu pieniężnego odpowiadającego 5% wartości zobowiązania obejmowanego faktoringiem. Taki depozyt nie jest wymagany przez Dostawcę w momencie udzielania kredytu kupieckiego. Zgodnie z oceną kierownika jednostki, umowa faktoringu istotnie wydłuża termin płatności zobowiązania, a przedstawione zabezpieczenie jest istotne i nie byłoby wymagane w przypadku udzielenia kredytu kupieckiego przez Dostawcę. Koszty faktoringu ponosi Faktorant. W związku z tym Faktorant zaprzestaje ujmowania zobowiązania z tytułu dostaw i usług i ujmuje zobowiązanie z tytułu finansowania wobec Finansującego.

Przykład 16. Faktoring odwrotny nieskutkujący przeklasyfikowaniem

Faktorant będący niewielką jednostką, działający w branży, w której występuje duża konkurencja, dokonuje zakupów od kilku dużych Dostawców. W celu zwiększenia swojej wiarygodności kredytowej wobec Dostawców, zawarł on z Finansującym umowę faktoringu odwrotnego, zgodnie z którą Dostawcy mają możliwość sfinansowania swoich wierzytelności. Faktury zakupowe od Dostawców są spłacane automatycznie w dniu wymagalności wierzytelności przez system obsługi płatności Finansującego, co ogranicza ryzyko opóźnień w spłacie wierzytelności Dostawców. W tym samym dniu Faktorant reguluje zobowiązanie wobec Finansującego. Termin płatności zobowiązań przez Faktoranta nie jest wydłużony w stosunku do terminu płatności wynikającego z faktury zakupu. Dostawcy mają też do wyboru możliwość uzyskania od Finansującego wcześniejszej płatności, tj. przed terminem wymagalności wynikającym z faktury ze skontem (koszt faktoringu ponosi więc Dostawca).

Z perspektywy Faktoranta po zawarciu umowy faktoringu odwrotnego zobowiązania nadal mają charakter zobowiązań z tytułu dostaw i usług. Faktorant nie dokonuje przeklasyfikowania zobowiązania do innych zobowiązań finansowych.

V.3 Prezentacja i ujawnianie informacji o faktoringu odwrotnym w sprawozdaniu finansowym Faktoranta

- 5.3.1. W niniejszym Standardzie sposób prezentacji poszczególnych pozycji jest uregulowany w odniesieniu do załącznika nr 1 do Ustawy. Faktorant stosujący inny załącznik do Ustawy odwołuje się do odpowiednich pozycji tego załącznika.

Bilans

- 5.3.2. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są prezentowane zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pasywach bilansu w jednej z wymienionych pozycji: *B.III.1a) Zobowiązania krótkoterminowe wobec jednostek powiązanych, z tytułu dostaw i usług, B.III.2a) Zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, z tytułu dostaw i usług lub B.III.3d) Zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek, z tytułu dostaw i usług.*

W związku z zawarciem umowy faktoringu odwrotnego, w przypadku, kiedy Faktorant nie korzysta z uproszczenia, o którym mowa w punkcie 5.1.2., Faktorant dokonuje odpowiedniej klasyfikacji zobowiązań zgodnie z charakterem jednostki, wobec której wykazuje zobowiązanie. Dla przykładu, w przypadku, kiedy zobowiązania z tytułu dostaw i usług obejmowane faktoringiem były zobowiązaniami wobec jednostek powiązanych, a Finansujący jest jednostką pozostałą, Faktorant dokonuje przeklasyfikowania zobowiązania z pozycji *B.III.1a)* do pozycji *B.III.3d)* bilansu.

- 5.3.3. Zobowiązania z tytułu finansowania są prezentowane zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pasywach bilansu w jednej z wymienionych pozycji: *B.II.1. Zobowiązania długoterminowe wobec jednostek powiązanych, B.II.2. Zobowiązania długoterminowe wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, B.II.3.c) Zobowiązania długoterminowe wobec pozostałych jednostek, inne zobowiązania finansowe, B.III.1b) Zobowiązania krótkoterminowe wobec jednostek powiązanych, inne, B.III.2b). Zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale, inne, B.III.3.c) Zobowiązania krótkoterminowe wobec pozostałych jednostek, inne zobowiązania finansowe.*

W związku z zawarciem umowy faktoringu odwrotnego, Faktorant dokonuje odpowiedniej klasyfikacji zobowiązań zgodnie z charakterem jednostki, wobec której wykazuje zobowiązanie oraz zgodnie z terminem wymagalności zobowiązania.

- 5.3.4. Zaleca się, aby Faktorant wyodrębnił w ramach pozycji wymienionej w punkcie 5.3.2. oraz 5.3.3. wartość zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym.

Rachunek zysków i strat

- 5.3.5. Odsetki, które są płacone przez Faktoranta na rzecz Finansującego w związku zawartą umową faktoringu odwrotnego są prezentowane zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w pozycji *K.I. Odsetki rachunku zysków i strat.* W przypadku, kiedy Finansujący jest jednostką powiązaną, należy je wyodrębnić w ramach pozycji *K.I. Odsetki, w tym dla jednostek powiązanych.*

Rachunek przepływów pieniężnych

- 5.3.6. Charakter zobowiązania (zobowiązanie z tytułu dostaw i usług lub zobowiązanie z tytułu finansowania) determinuje, czy w rachunku przepływów pieniężnych Faktorant powinien ujmować przepływy z tytułu faktoringu odwrotnego w ramach działalności operacyjnej, czy finansowej. W przypadku, kiedy:
- a) Faktorant kontynuuje ujmowanie zobowiązania z tytułu dostaw i usług, przepływy pieniężne związane z tym zobowiązaniem są prezentowane w ramach działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią przepływy prezentowane są w pozycji *A.II.1. Dostawy i usługi*. W rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą pośrednią przepływy prezentowane są w pozycji *A.II.8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów*.
 - b) Faktorant zaprzestaje ujmowania zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec Dostawcy i ujmuje zobowiązanie z tytułu finansowania wobec Finansującego, spłata zobowiązania do Finansującego jest prezentowana w ramach działalności finansowej rachunku przepływów pieniężnych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Ustawy w rachunku przepływów pieniężnych sporządzanym metodą bezpośrednią oraz pośrednią przepływy prezentowane są *C.II.6. Wydatki z tytułu innych zobowiązań finansowych*.
- 5.3.7. Zmiana klasyfikacji zobowiązania w bilansie z zobowiązania z tytułu dostaw i usług na zobowiązanie z tytułu finansowania nie wpływa na rachunek przepływów pieniężnych, ponieważ jest to zmiana nie wynikająca z przepływu środków pieniężnych.
- 5.3.8. Spłata odsetek wobec Finansującego jest prezentowana zgodnie z KSR 1 „*Rachunek przepływów pieniężnych*”.

Ujawnienia

- 5.3.9. We wprowadzeniu do sprawozdania finansowego Faktorant ujawnia, czy dla potrzeb zmiany klasyfikacji zobowiązań z zobowiązań z tytułu dostaw i usług na skutek zawarcia umowy faktoringu odwrotnego na zobowiązania z tytułu finansowania korzysta z uproszczenia, o którym mowa w punkcie 5.1.2.
- 5.3.10. Zaleca się, aby Faktorant ujawnił w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego informacje na temat każdej istotnej umowy faktoringu odwrotnego, które umożliwiają użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę wpływu faktoringu na zobowiązania i przepływy pieniężne jednostki oraz na jej ekspozycję na ryzyko płynności. W tym celu zaleca się ujawnienie między innymi:
- 1) istotnych warunków umów faktoringu odwrotnego (na przykład warunków odroczonej płatności, udzielonych zabezpieczeń lub gwarancji, wartości przyznanego limitu faktoringowego);
 - 2) wartości bilansowej zobowiązań z tytułu dostaw i usług objętych faktoringiem odwrotnym na początek i koniec roku obrotowego;

- 3) wartości bilansowej zobowiązań z tytułu dostaw i usług objętych faktoringiem odwrotnym na początek i koniec roku obrotowego, za które Dostawcy otrzymali już płatność od Finansującego;
 - 4) przedziału terminów płatności na początek i koniec roku obrotowego (na przykład 30–40 dni po dacie faktury) zarówno w odniesieniu do zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym, jak i porównywalnych zobowiązań z tytułu dostaw i usług, które nie są objęte faktoringiem odwrotnym. Do porównywalnych zobowiązań z tytułu dostaw i usług należą na przykład zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec Dostawcy działającego w tej samej linii biznesowej lub jurysdykcji co zobowiązania objęte faktoringiem odwrotnym. Jeżeli przedziały terminów płatności są szerokie, Faktorant ujawnia informacje wyjaśniające dotyczące tych przedziałów lub ujawnia dodatkowe przedziały (na przykład przedziały stopniowane);
 - 5) wartości bilansowej zobowiązań z tytułu dostaw i usług na początek i koniec roku obrotowego, których ujmowania Faktorant zaprzestał na skutek zawarcia umowy faktoringu odwrotnego oraz ujął zobowiązanie z tytułu finansowania;
 - 6) informacji ilościowych i jakościowych dotyczących koncentracji ryzyka płynności w zakresie umów faktoringu odwrotnego. Faktorant po zawarciu umowy faktoringu odwrotnego ma zobowiązanie wobec jednego Finansującego zamiast zobowiązań wobec wielu Dostawców. Utrata finansowania w postaci faktoringu odwrotnego może mieć istotny wpływ na płynność Faktoranta.
- 5.3.11. Zaleca się, aby Faktorant ujawnił w informacji dodatkowej również inne informacje, które nie są wymienione w punkcie 5.3.10., jeśli są one istotne do zrozumienia wpływu faktoringu odwrotnego na sprawozdanie finansowe.

Załącznik nr 1

Przykłady ilustrujące wybrane zagadnienia Standardu

Przykład 1 Faktoring pełny (bez regresu) – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Do pkt. 4.5.2.a) Standardu

Jednostka (Faktorant) posiada należności z tytułu dostaw i usług o wartości nominalnej 100 tys. PLN. Termin płatności wynikający z faktury wynosi 90 dni. W związku z potrzebami płynnościowymi Faktoranta zawarto umowę faktoringu zwykłego. Faktoring przybrał formę cesji cichej należności, zgodnie z którą Odbiorcy nie zostali poinformowani o zmianie wierzyciela. Faktorant zobowiązał się do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych (łącznie z zapłaconymi przez Odbiorcę odsetkami za zwłokę w spłacie należności) w terminie 2 dni roboczych od ich otrzymania. W zamian za przekazane należności, Finansujący dokonał zapłaty na rzecz Faktoranta w wartości nominalnej przekazanych do faktoringu należności pomniejszonej o dyskonto stanowiące ich 5% wartości. Transakcja faktoringu jest bezwarunkowa, tj. w przypadku braku spłaty należności przez Odbiorców, Finansujący nie ma żadnego regresu w stosunku do Faktoranta. Faktorant nie jest zobowiązany do ponoszenia kosztów odsetek na rzecz Finansującego w przypadku nieterminowej spłaty należności przez Odbiorców. Faktorant przekazuje Finansującemu jedynie odsetki, które otrzymuje od Odbiorców z tytułu nieterminowych spłat.

Analiza, czy Faktorant powinien zaprzestać ujmowania należności z tytułu dostaw i usług zgodnie z drzewem decyzyjnym

Krok 1

Faktorant nie przeniósł na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych. Odbiorcy nie zostali poinformowani o zmianie wierzyciela, w związku z czym w dalszym ciągu dokonują oni spłat na rachunek bankowy Faktoranta.

Krok 2

Faktorant jest zobowiązany do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych.

Krok 3

Model ogólny: Faktorant przeniósł na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z należnością. Finansujący ponosi zarówno ryzyko kredytowe, jak i ryzyko opóźnienia płatności należności. Finansujący ma prawo do korzyści w postaci wcześniejszej spłaty należności przez Odbiorców. Finansujący nie ma prawa regresu w stosunku do Faktoranta w przypadku, kiedy Odbiorca nie spłaci należności.

Model skrócony: Faktorant przeniósł na Finansującego całe ryzyko związane z należnością. Finansujący ponosi zarówno ryzyko kredytowe, jak i ryzyko opóźnienia płatności należności. Finansujący nie ma prawa regresu w stosunku do Faktoranta w przypadku, kiedy Odbiorca nie spłaci należności.

Wniosek: Stosując zarówno model ogólny, jak i skrócony, Faktorant kończy analizę drzewa decyzyjnego na Kroku 3 i na tej podstawie, w dniu utraty ekspozycji na ryzyko i korzyści związane z należnościami, zaprzestaje ich ujmowania.

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu bez regresu została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami			Rozrachunki z Finansującym			Środki pieniężne		
Sp)	100 000	100 000 (1	1)	95 000	95 000 (2	2)	95 000	100 000 (4
			4)	100 000	100 000 (3	3)	100 000	

Koszty finansowe	
1)	5 000

(1) Przekazanie należności do faktoringu i utrata ekspozycji na ryzyka i korzyści związane z należnościami

Kwota dyskonta: $5\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} = 5 \text{ tys. PLN}$

(2) Otrzymanie płatności od Finansującego

(3) Otrzymanie płatności od Odbiorców

(4) Przekazanie Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu przedstawione są poniżej.

Spółka jest stroną umowy faktoringu należności zawartej z Finansującym X, której zawarcie jest elementem zarządzania płynnością przez Spółkę. Umowa została zawarta dnia 29 czerwca 20X3 roku na 4 lata z możliwością przedłużenia. Na podstawie umowy Finansujący nie ma prawa regresu wobec Spółki w przypadku braku spłaty lub nieterminowej spłaty należności przez Odbiorcę. Finansujący przyznał spółce limit faktoringowy w wysokości 200 tys. PLN, z czego w trakcie okresu sprawozdawczego Spółka wykorzystwała 100 tys. PLN i zaprzestała ujmowania należności o takiej wartości nominalnej. Po dokonaniu spłaty przez Odbiorcę, limit został odnowiony. Koszt dyskonta ujęty przez Spółkę w okresie sprawozdawczym w ramach kosztów finansowych wyniósł 5 tys. PLN. W ramach umowy faktoringu Spółka zobowiązała się do przekazywania Finansującemu wszelkich świadczeń otrzymanych od Odbiorców z tytułu spłat przekazanych do faktoringu należności (wartości nominalnej oraz ewentualnych odsetek za opóźnienia w spłacie należności).

Przykład 2 Faktoring niepełny (z regresem) – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Do pkt. 4.5.2.b) Standardu

Jednostka (Faktorant) posiada należności z tytułu dostaw i usług o wartości nominalnej 100 tys. PLN. Termin płatności wynikający z faktury wynosi 90 dni. W związku z potrzebami płynnościowymi Faktoranta zawarto umowę faktoringu zwykłego. Faktoring przybrał formę cesji jawnej należności, zgodnie z którą Odbiorcy zostali poinformowani o zmianie wierzyciela oraz o zmianie rachunku bankowego do dokonywania spłat. W zamian za przekazane należności, Finansujący dokonał zapłaty na rzecz Faktoranta kwoty 96 tys. PLN, tj. wartości nominalnej przekazanych do faktoringu należności (100 tys. PLN) pomniejszonej o dyskonto stanowiące 4% ich wartości. W przypadku, kiedy Odbiorca nie dokona spłaty na rachunek bankowy Finansującego w terminie płatności faktury, przez kolejne 30 dni od tej daty Faktorant jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Finansującego odsetek za zwłokę kalkulowanych jako 8% wartości niespłaconej należności w skali roku. Z upływem ww. terminu 30 dni Faktorant jest zobowiązany do odkupienia od Finansującego należności.

Analiza, czy Faktorant powinien zaprzestać ujmowania należności z tytułu dostaw i usług zgodnie z drzewem decyzyjnym

Krok 1

Faktorant przeniósł na Finansującego prawo do otrzymania środków pieniężnych. Odbiorcy zostali poinformowani o zmianie wierzyciela i od tego momentu dokonują spłat bezpośrednio na rachunek Finansującego.

Faktorant pomija analizę Kroku 2. i przechodzi od razu do analizy Kroku 3.

Krok 3

Model ogólny: Faktorant nie przeniósł na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Ani ryzyko kredytowe, ani ryzyko opóźnienia płatności należności nie jest przeniesione na Finansującego.

Model skrócony: Faktorant nie przeniósł na Finansującego całego ryzyka związanego z należnością. Ani ryzyko kredytowe, ani ryzyko opóźnienia płatności należności nie jest przeniesione na Finansującego.

Krok 4 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Model ogólny: Faktorant zachował zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z należnością. Faktorant ponosi ryzyko kredytowe, ponieważ jest zobligowany do odkupienia niespłaconych należności w określonym terminie. Zachował on również ryzyko opóźnienia płatności należności, ponieważ w przypadku opóźnienia w spłacie ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego.

Wniosek: Stosując model ogólny, Faktorant kończy analizę drzewa decyzyjnego na Kroku 4 (w przypadku modelu skróconego – na Kroku 3) i na tej podstawie kontynuuje on ujmowanie należności, jednocześnie ujmując zobowiązanie wobec Finansującego. Środki uzyskane od Finansującego stanowią *de facto* pożyczkę pod zastaw należności.

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu z regresem została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami			Rozrachunki z Finansującym			Środki pieniężne		
Sp)	100 000	100 000 (3)	3)	100 000	100 000 (1)	1)	96 000	219 (2)
Koszty finansowe - odsetki			Rozliczenia międzyokresowe kosztów (dyskonto)			Koszty finansowe - dyskonto*		
2)	219		1)	4 000	4 000 (4)	4)	4 000	

Przekazanie należności do faktoringu nie skutkuje w tym przypadku koniecznością dokonania zapisów księgowych.

(1) Otrzymanie płatności od Finansującego

Kwota dyskonta: $4\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} = 4 \text{ tys. PLN}$

(2) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego (przy założeniu, że przez 10 dni Odbiorcy nie dokonali płatności na rzecz Finansującego)

Kwota odsetek: $8\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} \cdot 10/365 = 219 \text{ PLN}$

(3) Spłata należności przez Odbiorców (otrzymanie notyfikacji od Finansującego w formie na przykład podglądu w systemie)

(4) Rozliczenie dyskonta

* Dla uproszczenia zaprezentowano księgowanie jednym zapisem, ale w praktyce, jeśli zgodnie z polityką rachunkowości Faktoranta zobowiązania finansowe są wyceniane w skorygowanej cenie nabycia, prezentacyjnie w sprawozdaniu finansowym dyskonto pomniejsza zobowiązanie finansowe wobec Finansującego, a rozliczenia międzyokresowe z tytułu dyskonta uwalniane są stopniowo w koszty finansowe jako koszt odsetek od zadłużenia zgodnie z punktem 4.8.4.a. W zależności od przyjętego sposobu ewidencji księgowej, dyskonto może być ujmowane na tym samym koncie księgowym co zobowiązanie finansowe. Jeśli Faktorant nie wycenia zobowiązań finansowych w skorygowanej cenie nabycia (ponieważ jest np. jednostką mikro), dyskonto jest ewidencjonowane i prezentowane jako rozliczenie międzyokresowe kosztów, które jest rozliczane jako koszt finansowy liniowo zgodnie z punktem 4.8.4.b. Dla uproszczenia, w odniesieniu do drugiej grupy jednostek, w przypadku krótkich terminów pomiędzy otrzymaniem finansowania a jego spłatą (wyksięgowaniem), możliwe jest ujęcie dyskonta jednorazowo jako koszt finansowy.

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu przedstawione są poniżej.

Spółka jest stroną umowy faktoringu należności zawartej z Finansującym X, której zawarcie jest elementem zarządzania płynnością przez Spółkę. Umowa została zawarta dnia 4 kwietnia 20X4 roku na 2 lata z możliwością przedłużenia. Finansujący przyznał spółce limit faktoringowy w wysokości 200 tys. PLN, z czego w trakcie okresu sprawozdawczego Spółka wykorzystwała 100 tys. PLN. Po dokonaniu

spląty przez Odbiorcę, limit został odnowiony i na dzień bilansowy Spółka nie posiada żadnych należności objętych faktoringiem. Na podstawie umowy Finansujący ma prawo regresu wobec Spółki w przypadku braku spląty lub nieterminowej spląty należności przez Odbiorcę. Spółka jest zobligowana do uiszczania na rzecz Finansującego odsetek od nieterminowej spląty, a po okresie 30 dni od upływu terminu płatności ustalonego z Odbiorcą, do odkupienia należności od Finansującego. Koszt dyskonta ujęty przez Spółkę w okresie sprawozdawczym w ramach kosztów finansowych wyniósł 4 tys. PLN, a koszt odsetek za zwłokę w zapłacie 0,2 tys. PLN. Na dzień bilansowy Spółka wykazuje należności z tytułu dostaw i usług o wartości 700 tys. zł i w związku z nieobjęciem żadnej z nich umową faktoringu, zdaniem kierownictwa Spółki umowa faktoringu nie wpływa na koncentrację ryzyka płynności, ponieważ wierzytelności Spółki są rozproszone, tj. pochodzą od różnych odbiorców, z których żaden z nich nie posiada większego niż 10% udziału w całkowitym saldzie wykazywanych przez Spółkę na dzień bilansowy należności handlowych.

Przykład 3 Faktoring mieszany (ryzyko opóźnienia płatności) – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Do pkt. 4.5.8. Standardu

Jednostka (Faktorant) zawarła transakcję faktoringu należności z tytułu dostaw i usług, których wartość bilansowa wynosi 100 tys. PLN w zamian za zapłatę od Finansującego w kwocie 98 tys. PLN. Faktoring przybrał formę cesji jawnej należności, zgodnie z którą Odbiorcy zostali poinformowani o zmianie wierzyciela oraz o zmianie rachunku bankowego do dokonywania spłat. Zgodnie z umową faktoringu Faktorant nie ponosi ryzyka kredytowego, ale zobowiązał się on do pokrywania Finansującemu ryzyka opóźnień w spłacie należności przez Odbiorców w określonym umową stopniu. W przypadku, kiedy Odbiorca zalega z płatnością do 120 dni, Faktorant jest zobowiązany do zapłaty Finansującemu odsetek od przeterminowanych w tym przedziale czasowym należności, ustalonych według rocznej stopy procentowej 10%. W przypadku, kiedy Odbiorca zalega z płatnością dłużej niż 120 dni, dalsze ryzyko opóźnień w spłacie, jak i ryzyko kredytowe, ponosi Finansujący. W zamian za udzielenie gwarancji pokrycia ryzyka opóźnienia płatności Finansujący płaci Faktorantowi wynagrodzenie z góry w wysokości 1 tys. PLN. Ryzyko opóźnienia płatności zostało określone przez Faktoranta jako najistotniejsze ryzyko związane z należnościami.

Analiza, czy Faktorant powinien zaprzestać ujmowania należności z tytułu dostaw i usług zgodnie z drzewem decyzyjnym

Krok 1

Faktorant przeniósł na Finansującego prawo do otrzymania środków pieniężnych. Odbiorcy zostali poinformowani o zmianie wierzyciela i od tego momentu dokonują spłat bezpośrednio na rachunek Finansującego.

Faktorant pomija analizę Kroku 2. i przechodzi od razu do analizy Kroku 3.

Krok 3

Model ogólny: Faktorant nie przeniósł na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Ryzyko kredytowe zostało w całości przeniesione na Finansującego. Ryzyko opóźnienia płatności należności w okresie powyżej 120 dni od terminu płatności z faktury jest przeniesione na Finansującego. Jednocześnie, ryzyko opóźnienia płatności pomiędzy terminem płatności z faktury, a upływem kolejnych 120 dni jest zachowane przez Faktoranta. W takim przedziale czasowym w przypadku opóźnienia w spłacie ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego.

Model skrócony: Faktorant nie przeniósł na Finansującego całego ryzyka związanego z należnością. Ryzyko kredytowe zostało w całości przeniesione na Finansującego. Ryzyko opóźnienia płatności należności w okresie powyżej 120 dni od terminu płatności z faktury jest przeniesione na Finansującego. Jednocześnie, ryzyko opóźnienia płatności pomiędzy terminem płatności z faktury, a upływem kolejnych 120 dni jest zachowane przez Faktoranta. W takim przedziale czasowym w przypadku opóźnienia w spłacie ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego.

Krok 4 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Model ogólny: Faktorant nie zachował zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Ryzyko opóźnienia płatności pomiędzy terminem płatności z faktury a upływem kolejnych 120 dni jest zachowane przez Faktoranta. W takim przedziale czasowym w przypadku opóźnienia w spłacie ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego. Jednocześnie, ryzyko opóźnienia płatności należności w okresie powyżej 120 dni od terminu płatności z faktury jest przeniesione na Finansującego. Ryzyko kredytowe zostało w całości przeniesione na Finansującego.

Krok 5 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Gwarancja pokrycia ryzyka opóźnień w spłacie udzielona przez Faktoranta może być na tyle wartościowa dla Finansującego, że w praktyce nie dokonałby on zbycia należności osobie trzeciej bez zastosowania podobnego ograniczającego warunku. Zamiast tego Finansujący zachowałby należność, aby otrzymać płatności z tytułu gwarancji udzielonej przez Faktoranta. W tej sytuacji Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności.

Wniosek:

Stosując model ogólny Faktorant konkluduje, że nie przeniósł zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnościami i w dalszym ciągu ujmuje je w stopniu, w jakim utrzymuje on ekspozycję na ryzyko i korzyści z nimi związane.

Stosując model skrócony Faktorant konkluduje, że zachował część ryzyka związanego z należnością, w związku z czym kontynuuje on ujmowanie należności.

Model ogólny:

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu mieszanego w scenariuszu, gdzie Faktorant ponosi ryzyko opóźnienia płatności należności, została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami				Rozrachunki z Finansującym				Środki pieniężne			
Sp)	100 000	96 667	(1	3b)	833	3 333	(1	1)	99 000	833	(3a
		833	(3b	4)	2 500						
		2 500	(4								
Rozliczenia międzyokresowe przychodów				Koszty finansowe - dyskonto				Przychody finansowe			
2)	250	1 000	(1	1)	2 000				250		(2
5)	750								750		(5
Koszty finansowe - odsetki											
3a)	833										

(1) Przedstawienie należności do faktoringu oraz otrzymanie płatności od Finansującego w tym samym dniu

Kwota płatności: 98 tys. PLN + 1 tys. PLN = 99 tys. PLN

Wartość należności, której ujmowanie jest kontynuowane przez Faktoranta, jest kalkulowana w następujący sposób: $10\% * 100 \text{ tys. PLN} * 120/360 = 3,33 \text{ tys. PLN}$

Ta wartość odpowiada kwocie, w jakiej ryzyko związane z należnościami zostało zatrzymane przez Faktoranta. W tej samej wysokości zostanie ujęte zobowiązanie wobec Finansującego. Jest to wartość odsetek, jakie Faktorant będzie musiał zapłacić Finansującemu w razie opóźnienia płatności należności przez Odbiorców.

Kwota dyskonta: $100 \text{ tys. PLN} - 98 \text{ tys. PLN} = 2 \text{ tys. PLN}$

(2) Rozliczenie płatności za gwarancję za pierwszy miesiąc

Kwota przychodu: $1 \text{ tys. PLN} / 4 = 250 \text{ PLN}$

(3) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego (przy założeniu, że należności zostały spłacone 30 dni po terminie płatności)

Kwota odsetek: $10\% * 100 \text{ tys. PLN} * 1/12 = 833 \text{ PLN}$

(4) Wyksięgowanie nierozliczonych sald należności i zobowiązania wobec Finansującego na skutek spłaty należności przez Odbiorców

(5) Spisanie w przychody pozostałej wartości wynagrodzenia za gwarancję ze względu na spłatę należności przed upływem terminu, na jaki została udzielona gwarancja

W przypadku, kiedy należności nie zostałyby spłacone przez Odbiorców w terminie 120 dni od upływu terminu wynikającego z faktury, przychód z tytułu gwarancji jest ujmowany liniowo aż do końca okresu, na jaki gwarancja została udzielona. Należność oraz zobowiązanie wobec Finansującego są wtedy wykسیęgowywane w momencie upływu 120-dniowego okresu gwarancji.

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu przedstawione są poniżej.

Dnia 7 lipca 20X5 roku Spółka zawarła umowę faktoringu należności z tytułu dostaw i usług z Bankiem A. Umowa została zawarta w ramach strategii zarządzania przez Spółkę kapitałem obrotowym. Bank A przyznał Spółce limit faktoringowy w wysokości 150 tys. PLN na czas nieokreślony. W trakcie okresu sprawozdawczego Spółka wykorzystwała 100 tys. PLN. Po dokonaniu spłaty przez Odbiorcę, limit został odnowiony i na dzień bilansowy Spółka nie posiada żadnych należności objętych faktoringiem. Umowa jest umową faktoringu mieszanego, na podstawie której Spółka ani nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z posiadaniem objętych faktoringiem należności, a Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności. W związku z tym Spółka ujmuje należności w zakresie, w jakim utrzymuje ona ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnościami. Oceniając przeniesienie ryzyka i korzyści, Spółka porównuje swoje narażenie, przed i po zawarciu umowy faktoringu, na ryzyko zmienności kwot i rozkładu w czasie przepływów pieniężnych netto wynikających z należności. Spółka pozostaje narażona na ryzyko opóźnienia w spłacie należności, ponieważ ponosi koszty odsetek płaconych do Banku A przez okres 120 dni. Ryzyko opóźnienia w spłacie należności zostało określone przez Spółkę jako istotne ryzyko związane z posiadaniem należności. Koszt dyskonta ujęty przez Spółkę w okresie sprawozdawczym w ramach kosztów finansowych wyniósł 2 tys. PLN, a koszt odsetek za zwłokę w zapłacie 0,2 tys. PLN.

Ponadto Spółka otrzymała od Banku A wynagrodzenie za udzielenie gwarancji pokrywania faktorowi strat z tytułu opóźnienia płatności należności.

Model skrócony:

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu mieszanego w scenariuszu, gdzie Faktorant ponosi ryzyko opóźnienia płatności należności, została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami			Rozrachunki z Finansującym			Środki pieniężne		
Sp)	100 000	100 000 (4)	4)	100 000	100 000 (1)	1)	99 000	833 (3)
Rozliczenia międzyokresowe przychodów			Rozliczenia międzyokresowe kosztów (dyskonto)			Przychody finansowe		
2)	250	1 000 (1)	1)	2 000	2 000 (6)		250	(2)
5)	750						750	(5)
Koszty finansowe - odsetki			Koszty finansowe - dyskonto*					
3)	833		6)	2 000				

(1) Przedstawienie należności do faktoringu oraz otrzymanie płatności od Finansującego w tym samym dniu

Kwota płatności: 98 tys. PLN + 1 tys. PLN = 99 tys. PLN

Konsekwencją zastosowania modelu skróconego jest (i) kontynuacja ujmowania należności, oraz (ii) ujęcie zobowiązania finansowego zgodnie z punktem 4.8.4, którego wartość będzie wyższa niż utrzymana ekspozycja na ryzyko związane z należnością (tj. maksymalna wartość odsetek, jakie Faktorant będzie musiał zapłacić Finansującemu w razie opóźnienia płatności należności przez Odbiorców).

Kwota dyskonta: 100 tys. PLN – 98 tys. PLN = 2 tys. PLN

(2) Rozliczenie płatności za gwarancję za pierwszy miesiąc

Kwota przychodu: 1 tys. PLN / 4 = 250 PLN

(3) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego (przy założeniu, że należności zostały spłacone 30 dni po terminie płatności)

Kwota odsetek: $10\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} \cdot 1/12 = 833 \text{ PLN}$

(4) Wyksięgowanie nierozliczonych sald należności i zobowiązania wobec Finansującego na skutek spłaty należności przez Odbiorców

(5) Spisanie w przychody pozostałej wartości wynagrodzenia za gwarancję ze względu na spłatę należności przed upływem terminu, na jaki została udzielona gwarancja

(6) Rozliczenie dyskonta

* Dla uproszczenia zaprezentowano księgowanie jednym zapisem, ale w praktyce, jeśli zgodnie z polityką rachunkowości Faktoranta zobowiązania finansowe są wyceniane w skorygowanej cenie nabycia, prezentacyjnie w sprawozdaniu finansowym dyskonto pomniejsza zobowiązanie finansowe wobec Finansującego, a rozliczenia międzyokresowe z tytułu dyskonta uwalniane są stopniowo w koszty finansowe jako koszt odsetek od zadłużenia zgodnie z punktem 4.8.4.a. W zależności od przyjętego sposobu ewidencji księgowej, dyskonto może być ujmowane na tym samym koncie księgowym co zobowiązanie finansowe. Jeśli Faktorant nie wycenia zobowiązań finansowych w skorygowanej cenie nabycia (ponieważ jest np. jednostką mikro), dyskonto jest ewidencjonowane i prezentowane jako rozliczenie międzyokresowe kosztów rozliczane jako koszt finansowy liniowo zgodnie z punktem 4.8.4.b. Dla uproszczenia, w odniesieniu do drugiej grupy jednostek, w przypadku krótkich terminów pomiędzy otrzymaniem finansowania a jego spłatą (wyksięgowaniem), możliwe jest ujęcie dyskonta jednorazowo jako koszt finansowy.

W przypadku, kiedy należności nie zostałyby spłacone przez Odbiorców w terminie 120 dni od upływu terminu wynikającego z faktury, przychód z tytułu gwarancji jest ujmowany liniowo aż do końca okresu, na jaki gwarancja została udzielona. Należność oraz zobowiązanie wobec Finansującego są wtedy wyksięgowywane w momencie upływu 120-dniowego okresu gwarancji.

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu przedstawione są poniżej.

Dnia 7 lipca 20X5 roku Spółka zawarła umowę faktoringu należności z tytułu dostaw i usług z Bankiem A. Umowa została zawarta w ramach strategii zarządzania przez Spółkę kapitałem obrotowym. Bank A przyznał Spółce limit faktoringowy w wysokości 150 tys. PLN na czas nieokreślony. W trakcie okresu sprawozdawczego Spółka wykorzystwała 100 tys. PLN. Po dokonaniu spłaty przez Odbiorcę, limit został odnowiony i na dzień bilansowy Spółka nie posiada żadnych należności objętych faktoringiem. Umowa jest umową faktoringu mieszanego, na podstawie której Spółka nie przenosi całego ryzyka związanego z należnościami na Bank A. W związku z tym, że zgodnie z polityką rachunkowości Spółki, do analizy i ujmowania umów faktoringu zwykłego stosuje ona model skrócony, Spółka kontynuuje ujmowanie należności do momentu, w którym przestanie być ona narażona na jakiekolwiek ryzyko z nimi związane. Spółka pozostaje narażona na ryzyko opóźnienia w spłacie należności, ponieważ ponosi koszty odsetek płaconych do Banku A przez okres 120 dni. Ryzyko opóźnienia w spłacie należności zostało określone przez Spółkę jako istotne ryzyko związane z posiadaniem należności. Koszt dyskonta rozliczony przez Spółkę metodą skorygowanej ceny nabycia jako koszt odsetkowy wyniósł 2 tys. PLN, a koszt odsetek za zwłokę w zapłacie 0,2 tys. PLN. Ponadto Spółka otrzymała od Banku A wynagrodzenie za udzielenie gwarancji pokrywania faktorowi strat z tytułu opóźnienia płatności należności.

Przykład 4 Faktoring mieszany (ryzyko pierwszych strat kredytowych oraz proporcjonalny podział ryzyka strat kredytowych)

Do pkt. 4.5.8. Standardu

Jednostka (Faktorant) posiada należności z tytułu dostaw i usług o wartości nominalnej 100 tys. PLN. Termin płatności wynikający z faktury wynosi 90 dni. W związku z potrzebami płynnościowymi Faktoranta zawarto umowę faktoringu zwykłego. Faktoring przybrał formę cesji cichej należności, zgodnie z którą Odbiorcy nie zostali poinformowani o zmianie wierzyciela. Faktorant zobowiązał się do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych (łącznie z zapłaconymi przez Odbiorcę odsetkami za zwłokę w spłacie należności) w terminie 2 dni roboczych od ich otrzymania. W zamian za przekazane należności, Finansujący dokonał zapłaty na rzecz Faktoranta w wartości nominalnej przekazanych do faktoringu należności pomniejszonej o dyskonto stanowiące ich 5% wartości. W przypadku, kiedy Odbiorca nie dokona spłaty na rachunek bankowy Finansującego w terminie płatności faktury, przez kolejne 6 miesięcy od tej daty Faktorant jest zobowiązany do zapłaty na rzecz Finansującego odsetek od przeterminowanych w tym przedziale czasowym należności, ustalonych według rocznej stopy procentowej 12%. Po upływie ww. 6 miesięcy Faktorant jest zobligowany do zwrócenia Finansującemu 10% wartości straty kredytowej. Historycznie straty kredytowe związane z podobnymi należnościami, jak te przedstawione do faktoringu, nie przekraczały 6% wartości nominalnej należności.

Umowa jest zatem umową faktoringu mieszanego, na podstawie której ryzyko jest dzielone między Faktoranta a Finansującego.

Obowiązek pokrycia 10% strat kredytowych, zależnie od zapisów w umowie faktoringowej, może przybrać jedną z dwóch form:

Scenariusz A: Faktorant pokrywa pierwsze 10% strat kredytowych. Kolejne 90% strat kredytowych jest pokrywane przez Finansującego

Scenariusz B: Wszelkie straty kredytowe są dzielone pomiędzy Faktoranta a Finansującego w proporcji 10:90

Analiza, czy Faktorant powinien zaprzestać ujmowania należności z tytułu dostaw i usług zgodnie z drzewem decyzyjnym

Scenariusz A

Krok 1

Faktorant nie przeniósł na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych. Odbiorcy nie zostali poinformowani o zmianie wierzyciela, w związku z czym w dalszym ciągu dokonują oni spłat na rachunek bankowy Faktoranta.

Krok 2

Faktorant jest zobowiązany do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych.

Krok 3

Model ogólny: Faktorant nie przeniósł na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Ryzyko kredytowe w pierwszej kolejności pokrywane jest przez Faktoranta, a ryzyko kredytowe w odniesieniu do kolejnych 90% strat kredytowych przeniesione jest na Finansującego. Ryzyko opóźnienia płatności należności także nie zostało przeniesione na Finansującego.

Model skrócony: Faktorant nie przeniósł na Finansującego całego ryzyka związanego z należnością. Ryzyko kredytowe w pierwszej kolejności pokrywane jest przez Faktoranta, a ryzyko kredytowe w odniesieniu do kolejnych 90% strat kredytowych przeniesione jest na Finansującego. Ryzyko opóźnienia płatności należności także nie zostało przeniesione na Finansującego.

Krok 4 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Model ogólny: Faktorant zachował zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z należnością. Faktorant ponosi wszelkie ryzyko kredytowe, ponieważ historycznie straty kredytowe związane z podobnymi należnościami, jak te przedstawione do faktoringu, wynosiły maksymalnie 6% wartości nominalnej należności, a zgodnie z umową faktoringową Faktorant zobligowany jest do pokrywania pierwszych 10% strat kredytowych. Innymi słowy, narażenie Faktoranta na ryzyko zmienności kwot i rozkładu w czasie wpływów środków pieniężnych ze względu na brak spłaty należności przez Odbiorcę nie uległo istotnej zmianie – po zawarciu umowy faktoringu Faktorant wciąż oczekuje straty kredytowej na poziomie nieprzekraczającym 6%. Ryzyko kredytowe zostało zatem w całości zachowane przez Faktoranta. Faktorant zachował również ryzyko opóźnienia płatności należności, ponieważ w przypadku takiego opóźnienia ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego.

Wniosek: Stosując model ogólny, Faktorant kończy analizę drzewa decyzyjnego na Kroku 4 (w przypadku modelu skróconego – na Kroku 3) i na tej podstawie kontynuuje on ujmowanie należności, jednocześnie ujmując zobowiązanie wobec Finansującego. Środki uzyskane od Finansującego stanowią *de facto* pożyczkę pod zastaw należności.

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu mieszanego w scenariuszu, gdzie Faktorant pokrywa pierwsze straty kredytowe, została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami				Rozrachunki z Finansującym				Środki pieniężne			
Sp)	100 000	94 000	(2)	3)	94 000	100 000	(1)	1)	95 000	94 000	(3)
		6 000	(6)	5)	6 000		2)	2)	94 000	360	(4)
										6 000	(5)
Rozliczenia międzyokresowe kosztów (dyskonto)				Koszty finansowe - odsetki				Pozostałe koszty operacyjne			
1)	5 000	5 000	(7)	4)	360		6)	6)	6 000		
Koszty finansowe – dyskonto*											

7)	5 000
----	-------

Przekazanie należności do faktoringu nie skutkuje w tym przypadku koniecznością dokonania zapisów księgowych.

(1) Otrzymanie płatności od Finansującego

Kwota dyskonta: $5\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} = 5 \text{ tys. PLN}$

(2) Spłata przez Odbiorców należności o wartości 94 tys. PLN

(3) Przekazanie Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych

(4) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego (przy założeniu, że należności o wartości 6 tys. PLN nie zostały spłacone przez Odbiorców)

$12\% \cdot 6 \text{ tys. PLN} \cdot 6/12 = 360 \text{ PLN}$

(5) Pokrycie przez Faktoranta strat kredytowych w wysokości 6 tys. PLN

(6) Stwierdzenie nieściągalności należności oraz dokonanie odpisu aktualizującego

(7) Rozliczenie dyskonta

* Dla uproszczenia zaprezentowano księgowanie jednym zapisem, ale w praktyce, jeśli zgodnie z polityką rachunkowości Faktoranta zobowiązania finansowe są wyceniane w skorygowanej cenie nabycia, prezentacyjnie w sprawozdaniu finansowym dyskonto pomniejsza zobowiązanie finansowe wobec Finansującego, a rozliczenia międzyokresowe z tytułu dyskonta uwalniane są stopniowo w koszty finansowe jako koszt odsetek od zadłużenia zgodnie z punktem 4.8.4.a. W zależności od przyjętego sposobu ewidencji księgowej, dyskonto może być także ujmowane na tym samym koncie księgowym co zobowiązanie finansowe. Jeśli Faktorant nie wycenia zobowiązań finansowych w skorygowanej cenie nabycia (ponieważ jest np. jednostką mikro), dyskonto jest ewidencjonowane i prezentowane jako rozliczenie międzyokresowe kosztów rozliczane jako koszt finansowy liniowo zgodnie z punktem 4.8.4.b. Dla uproszczenia, w odniesieniu do drugiej grupy jednostek, w przypadku krótkich terminów pomiędzy otrzymaniem finansowania a jego spłatą (wyksięgowaniem), możliwe jest ujęcie dyskonta jednorazowo jako koszt finansowy.

Scenariusz B

Krok 1

Faktorant nie przeniósł na Finansującego prawa do otrzymania środków pieniężnych. Odbiorcy nie zostali poinformowani o zmianie wierzyciela, w związku z czym w dalszym ciągu dokonują oni spłat na rachunek bankowy Faktoranta.

Krok 2

Faktorant jest zobowiązany do przekazywania Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych.

Krok 3

Model ogólny: Faktorant nie przeniósł na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Ryzyko kredytowe przeniesione na Finansującego dotyczy 90% strat kredytowych. Ryzyko kredytowe dotyczące pozostałych 10% strat

pozostało po stronie Faktoranta. Ryzyko opóźnienia płatności należności także nie zostało przeniesione na Finansującego.

Model skrócony: Faktorant nie przeniósł na Finansującego całego ryzyka związanego z należnością. Ryzyko kredytowe przeniesione na Finansującego dotyczy 90% strat kredytowych. Ryzyko kredytowe dotyczące pozostałych 10% strat pozostało po stronie Faktoranta. Ryzyko opóźnienia płatności należności także nie zostało przeniesione na Finansującego.

Krok 4 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Model ogólny: W odróżnieniu od scenariusza A powyżej, Faktorant nie zachował zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Faktorant zachował ryzyko opóźnienia płatności należności, ponieważ w przypadku takiego opóźnienia ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego. Jednocześnie, ryzyko kredytowe zostało podzielone w proporcji 10:90 pomiędzy Faktoranta i Finansującego.

Krok 5 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Gwarancja pokrycia ryzyka opóźnień w spłacie oraz części ryzyka kredytowego udzielona przez Faktoranta może być na tyle wartościowa dla Finansującego, że w praktyce nie dokonałby on zbycia należności osobie trzeciej bez zastosowania podobnego ograniczającego warunku. Zamiast tego Finansujący zachowałby należność, aby otrzymać płatności z tytułu gwarancji udzielonej przez Faktoranta. W tej sytuacji Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności.

Wniosek:

Stosując model ogólny Faktorant konkluduje, że nie przeniósł zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnościami i w dalszym ciągu ujmuje je w stopniu, w jakim utrzymuje on ekspozycję na ryzyko i korzyści z nimi związane.

Stosując model skrócony Faktorant konkluduje, że zachował część ryzyka związanego z należnością, w związku z czym kontynuuje on ujmowanie należności.

Model ogólny:

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu mieszanego, w scenariuszu, gdzie straty kredytowe pokrywane są przez Finansującego i Faktoranta proporcjonalnie, została przedstawiona poniżej.

Sp)	Rozrachunki z Odbiorcami				Rozrachunki z Finansującym				Środki pieniężne		
	100 000	90 000	(1		94 000	10 000	(1		95 000	94 000	(3
		9 400	(4	3)	9 400	94 000	(2	1)	94 000	360	(5
		600	(7	4)	600			2)		600	(6
				6)							
Koszty finansowe - dyskonto			1)	Koszty finansowe - odsetki			5)	Pozostałe koszty operacyjne			7)
	5 000				360				600		

(1) Przedstawienie należności do faktoringu oraz otrzymanie płatności od Finansującego w tym samym dniu

Wartość należności, której ujmowanie jest kontynuowane przez Faktoranta, jest kalkulowana w następujący sposób: $10\% * 100 \text{ tys. PLN} = 10 \text{ tys. PLN}$

Ta wartość odpowiada kwocie, w jakiej ryzyko związane z należnościami zostało zatrzymane przez Faktoranta. W tej samej wysokości zostanie ujęte zobowiązanie wobec Finansującego. Jest to wartość straty kredytowej, jaką Faktorant będzie musiał pokryć Finansującemu w razie niespłacenia należności przez Odbiorców.

Kwota dyskonta: $5\% * 100 \text{ tys. PLN} = 5 \text{ tys. PLN}$

(2) Spłata przez Odbiorców należności o wartości 94 tys. PLN

(3) Przekazanie Finansującemu otrzymanych od Odbiorców środków pieniężnych

(4) Wyksięgowanie wartości należności oraz zobowiązania odpowiadającej wartości ryzyka, która wygasła ze względu na dokonaną w pkt. 2. spłatę przez Odbiorców

Wartość podlegająca zaprzestaniu ujmowania na skutek wygaśnięcia ryzyka: $10\% * 94 \text{ tys. PLN} = 9,4 \text{ tys. PLN}$

(5) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego (przy założeniu, że należności o wartości 6 tys. PLN nie zostały spłacone przez Odbiorców)

$12\% * 6 \text{ tys. PLN} * 6/12 = 360 \text{ PLN}$

(6) Pokrycie przez Faktoranta części strat kredytowych wynoszących 6 tys. PLN

$10\% * 6 \text{ tys. PLN} = 600 \text{ PLN}$

(7) Stwierdzenie nieściągalności należności oraz dokonanie odpisu aktualizującego

Model skrócony:

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu mieszanego w przypadku modelu skróconego, w scenariuszu, gdzie straty kredytowe pokrywane są przez Finansującego i Faktoranta proporcjonalnie, jest analogiczna jak w Scenariuszu A.

Przykład 5 Faktoring ubezpieczonych należności – ujmowanie, wycena oraz przykładowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Do cz. IV.7 Standardu

Faktorant zawarł z Finansującym umowę faktoringu zwykłego i objął faktoringiem należności o wartości nominalnej 100 tys. PLN. Faktoring przybrał formę cesji jawnej należności, zgodnie z którą Odbiorcy zostali poinformowani o zmianie wierzyciela oraz o zmianie rachunku bankowego do dokonywania spłat. W momencie zawarcia umowy faktoringowej Finansujący płaci Faktorantowi zaliczkę w wysokości 100% wartości nominalnej należności pomniejszoną o 3% dyskonto. Należności są ubezpieczone do poziomu 90% wartości nominalnej niespłaconej należności na podstawie umowy trójstronnej zawartej między Faktorantem, Finansującym oraz ubezpieczycielem. Zgodnie z tą umową w przypadku wystąpienia strat kredytowych kwota odszkodowania zostanie wypłacona na rachunek Finansującego. Jeżeli Odbiorca nie dokona spłaty należności do terminu wymagalności, Finansujący obciąża Faktoranta odsetkami od przeterminowanych należności w wysokości 8% w skali roku przez okres 6 miesięcy od dnia wymagalności faktury. Jeżeli po 6 miesiącach od dnia wymagalności faktury Odbiorca nie dokona zapłaty, ubezpieczyciel dokonuje wypłaty na rachunek Finansującego w wysokości 90% wartości nominalnej niespłaconej należności objętej ubezpieczeniem. Pozostała kwota odpowiadająca 10% strat kredytowych jest pokrywana przez Faktoranta. Finansujący obciąża Faktoranta kosztem ubezpieczenia należności w wysokości 50 PLN miesięcznie. Finansujący może dokonać zbycia przejętych należności stronie trzeciej, ale w takiej sytuacji wymagana jest zgoda ubezpieczyciela, by po zbyciu należności w dalszym ciągu były objęte ochroną ubezpieczeniową. Finansujący przejmuje na siebie ryzyko niewypłacalności ubezpieczyciela. W przeszłości ok 3% wartości nominalnej należności od tych Odbiorców nie była przez nich spłacana.

Analiza, czy Faktorant powinien zaprzestać ujmowania należności z tytułu dostaw i usług zgodnie z drzewem decyzyjnym

Krok 1

Faktorant przeniósł na Finansującego prawo do otrzymania środków pieniężnych. Odbiorcy zostali poinformowani o zmianie wierzyciela i od tego momentu dokonują spłat bezpośrednio na rachunek Finansującego.

Faktorant pomija analizę Kroku 2. i przechodzi od razu do analizy Kroku 3.

Krok 3

Model ogólny: Faktorant nie przeniósł na Finansującego zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Ryzyko kredytowe przeniesione na Finansującego dotyczy 90% strat kredytowych. Ryzyko kredytowe dotyczące pozostałych 10% strat pozostało po stronie Faktoranta. Ryzyko opóźnienia płatności należności także nie zostało przeniesione na Finansującego.

Model skrócony: Faktorant nie przeniósł na Finansującego całego ryzyka związanego z należnością. Ryzyko kredytowe przeniesione na Finansującego dotyczy 90% strat kredytowych. Ryzyko kredytowe dotyczące pozostałych 10% strat pozostało po stronie Faktoranta. Ryzyko opóźnienia płatności należności także nie zostało przeniesione na Finansującego.

Krok 4 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Model ogólny: Faktorant nie zachował zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością. Faktorant zachował ryzyko opóźnienia płatności należności, ponieważ w przypadku takiego opóźnienia ponosi on koszt odsetkowy na rzecz Finansującego. Jednocześnie, ryzyko kredytowe zostało podzielone w proporcji 10:90 pomiędzy Faktoranta i Finansującego/ ubezpieczyciela. W ramach tej umowy faktoringu nigdy nie nastąpi regres Finansującego w stosunku Faktoranta w odniesieniu do 90% wartości nominalnej niespłaconej należności, ponieważ w razie niewypłacalności Odbiorcy straty kredytowe do takiego poziomu pokryje ubezpieczyciel.

Krok 5 (analiza tylko dla modelu ogólnego)

Finansujący nie dokonałaby zbycia należności osobie trzeciej bez przeniesienia ubezpieczenia ze względu na potencjalną stratę wynikającą z utraty ochrony ubezpieczeniowej. Ponadto gwarancja pokrycia ryzyka opóźnień w spłacie udzielona przez Faktoranta może być na tyle wartościowa dla Finansującego, że w praktyce nie sprzedałby on należności osobie trzeciej bez zastosowania podobnego ograniczającego warunku. Zamiast tego Finansujący zachowałby należność, aby otrzymać płatności z tytułu gwarancji udzielonej przez Faktoranta. W tej sytuacji Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności.

Wniosek:

Stosując model ogólny Faktorant konkluduje, że nie przeniósł zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnościami i w dalszym ciągu ujmuje je w stopniu, w jakim utrzymuje on ekspozycję na ryzyko i korzyści z nimi związane.

Stosując model skrócony Faktorant konkluduje, że zachował część ryzyka związanego z należnością, w związku z czym kontynuuje on ujmowanie należności.

Ubezpieczenie należności przed zawarciem umowy faktoringu nie zmieniałoby wniosków z analizy przedstawionej powyżej.

Model ogólny:

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu ubezpieczonych należności, które ostatecznie nie zostały spłacone przez Odbiorców, została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami			Rozrachunki z Finansującym			Środki pieniężne		
Sp)	100 000	90 000 (1)	4)	10 000	10 000 (1)	1)	97 000	50 (2)
		10 000 (5)						4 000 (3)
								10 000 (4)
Pozostałe koszty rodzajowe			Koszty finansowe - dyskonto			Koszty finansowe - odsetki		
2)	50		1)	3 000		3)	4 000	

	Pozostałe koszty operacyjne
5)	10 000

(1) Przedstawienie należności do faktoringu oraz otrzymanie płatności od Finansującego w tym samym dniu

Wartość należności, której ujmowanie jest kontynuowane przez Faktoranta, jest kalkulowana w następujący sposób: $10\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} = 10 \text{ tys. PLN}$

Ta wartość odpowiada kwocie, w jakiej ryzyko związane z należnościami zostało zatrzymane przez Faktoranta. W tej samej wysokości zostanie ujęte zobowiązanie wobec Finansującego. Jest to wartość straty kredytowej, jaką Faktorant będzie musiał pokryć Finansującemu w razie niespłacenia należności przez Odbiorców.

Kwota dyskonta: $3\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} = 3 \text{ tys. PLN}$

(2) Zapłata składki ubezpieczeniowej na rzecz Finansującego (zapis comiesięczny)

(3) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego za 6 miesięcy

Kwota odsetek: $8\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} \cdot 6/12 = 4 \text{ tys. PLN}$

(4) Pokrycie przez Faktoranta strat kredytowych w wysokości 10 tys. PLN

(5) Stwierdzenie nieściągalności należności oraz dokonanie odpisu aktualizującego

W przeciwnym wypadku, jeśli należności zostałyby spłacone i ubezpieczyciel nie pokrywałby strat kredytowych, w miejsce księgowania (3) Faktorant zaprzestaje ujmowania pozostałej części należności oraz zobowiązania wobec Finansującego.

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu, przy założeniu, że dzień bilansowy następuje pomiędzy księgowaniem 2. a 3., przedstawione są poniżej.

Spółka jest stroną umowy faktoringu należności z tytułu dostaw i usług, którą zawarła z Faktorem na okres 5-letni. Przyznany Spółce odnawialny limit faktoringowy wynosi 180 tys. PLN. Przedstawiane do faktoringu należności muszą być objęte umową trójstronną zawartą między Spółką, Faktorem a Ubezpieczycielem. Ubezpieczyciel pokrywa straty kredytowe do wysokości 90% wartości nominalnej należności. Pozostałe 10%, w razie braku spłaty należności, pokrywa Spółka.

W trakcie okresu sprawozdawczego Spółka wykorzystała 100 tys. PLN i zaprzestała ujmowania należności w wysokości 90 tys. PLN jednocześnie ujmując zobowiązanie finansowe wobec Faktora w wysokości 10 tys. zł. Kwota ta odpowiada wartości środków pieniężnych otrzymanych od Faktora, w stosunku do których Faktorant posiada regres wobec Spółki z tytułu ewentualnych strat kredytowych.

Umowa jest umową faktoringu mieszanego, na podstawie której Spółka ani nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z posiadaniem objętych faktoringiem należności oraz Finansujący nie ma praktycznej możliwości zbycia należności. W związku z tym Spółka ujmuje należności w zakresie, w jakim utrzymuje ona ekspozycję na ryzyko i korzyści związane z należnościami. Oceniając przeniesienie ryzyka i korzyści, Spółka porównuje swoje narażenie, przed i po zawarciu umowy faktoringu, na ryzyko zmienności kwot i

rozkładu w czasie przepływów pieniężnych netto wynikających z należności. Spółka pozostaje narażona na ryzyko kredytowe w wysokości 10% wartości nominalnej należności, jak również opóźnienie w spłacie należności, ponieważ ponosi koszty odsetek płaconych do Faktora przez 6 miesięcy od upływu terminu płatności należności. Koszt dyskonta ujęty przez Spółkę w okresie sprawozdawczym w ramach kosztów finansowych wyniósł 3 tys. PLN.

Model skrócony:

Ewidencja księgowa transakcji faktoringu ubezpieczonych należności, które ostatecznie nie zostały spłacone przez Odbiorców, została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Odbiorcami				Rozrachunki z Finansującym				Środki pieniężne			
Sp)	100 000	90 000	(4b	4a)	10 000	100 000	(1	1)	97 000	50	(2
		10 000	(5	4b)	90 000					4 000	(3
										10 000	(4a
Pozostałe koszty rodzajowe				Rozliczenia międzyokresowe kosztów (dyskonto)				Koszty finansowe - odsetki			
2)	50			1)	3 000	3 000	(6	3)	4 000		
Pozostałe koszty operacyjne				Koszty finansowe - dyskonto*							
5)	10 000			6)	3 000						

(1) Przedstawienie należności do faktoringu oraz otrzymanie płatności od Finansującego w tym samym dniu

Konsekwencją zastosowania modelu skróconego jest (i) kontynuacja ujmowania należności, oraz (ii) ujęcie zobowiązania finansowego zgodnie z punktem 4.8.4, którego wartość będzie wyższa niż utrzymana ekspozycja na ryzyko związane z należnością (tj. wartość straty kredytowej, jaką Faktorant będzie musiał pokryć Finansującemu w razie niespłacenia należności przez Odbiorców).

Kwota dyskonta: $3\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} = 3 \text{ tys. PLN}$

(2) Zapłata składki ubezpieczeniowej na rzecz Finansującego (zapis comiesięczny)

(3) Zapłata odsetek od niespłaconych należności na rzecz Finansującego za 6 miesięcy
Kwota odsetek: $8\% \cdot 100 \text{ tys. PLN} \cdot 6/12 = 4 \text{ tys. PLN}$

(4) Pokrycie przez Faktoranta strat kredytowych w wysokości 10 tys. PLN i wygaśnięcie ryzyka związanego z należnościami

(5) Stwierdzenie nieściągalności należności oraz dokonanie odpisu aktualizującego

(6) Rozliczenie dyskonta

* Dla uproszczenia zaprezentowano księgowanie jednym zapisem, ale w praktyce, jeśli zgodnie z polityką rachunkowości Faktoranta zobowiązania finansowe są wyceniane w skorygowanej cenie nabycia, prezentacyjnie w sprawozdaniu finansowym dyskonto pomniejsza zobowiązanie finansowe

wobec Finansującego, a rozliczenia międzyokresowe z tytułu dyskonta rozliczają się stopniowo w koszty finansowe jako koszt odsetek od zadłużenia zgodnie z punktem 4.8.4.a. W zależności od przyjętego sposobu ewidencji księgowej, dyskonto może być także ujmowane na tym samym koncie księgowym co zobowiązanie finansowe. Jeśli Faktorant nie wycenia zobowiązań finansowych w skorygowanej cenie nabycia (ponieważ jest np. jednostką mikro), dyskonto jest ewidencjonowane i prezentowane jako rozliczenie międzyokresowe kosztów rozliczane jako koszt finansowy liniowo zgodnie z punktem 4.8.4.b. Dla uproszczenia, w odniesieniu do drugiej grupy jednostek, w przypadku krótkich terminów pomiędzy otrzymaniem finansowania a jego spłatą (wyksięgowaniem), możliwe jest ujęcie dyskonta jednorazowo jako koszt finansowy.

W przeciwnym wypadku, jeśli należności zostałyby spłacone i ubezpieczyciel nie pokrywałby strat kredytowych, w miejsce księgowania (3) Faktorant zaprzestaje ujmowania należności oraz zobowiązania wobec Finansującego.

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu, przy założeniu, że dzień bilansowy następuje pomiędzy księgowaniem 2. a 3., przedstawione są poniżej.

Spółka jest stroną umowy faktoringu należności z tytułu dostaw i usług, którą zawarła z Faktorem na okres 5-letni. Przyznany Spółce odnawialny limit faktoringowy wynosi 180 tys. PLN. Przedstawiane do faktoringu należności muszą być objęte umową trójstronną zawartą między Spółką, Faktorem a Ubezpieczycielem. Ubezpieczyciel pokrywa straty kredytowe do wysokości 90% wartości nominalnej należności. Pozostałe 10%, w razie braku spłaty należności, pokrywa Spółka. Spółka pozostaje również narażona na ryzyko opóźnienia w spłacie należności, ponieważ ponosi koszty odsetek płaconych do Faktora przez 6 miesięcy od upływu terminu płatności należności.

W trakcie okresu sprawozdawczego Spółka wykorzystwała 100 tys. PLN z przyznanego jej limitu. W związku z tym, że zgodnie z polityką rachunkowości Spółki, do analizy i ujmowania umów faktoringu zwykłego stosuje ona model skrócony, Spółka kontynuuje ujmowanie należności do momentu, w którym przestanie być ona narażona na jakiekolwiek ryzyko z nimi związane. Na dzień bilansowy Spółka w dalszym ciągu ujmuje należności o wartości 100 tys. PLN oraz zobowiązanie wobec Faktora o wartości 100 tys. PLN pomniejszone o wartość nierozliczonego do dnia bilansowego dyskonta.

Przykład 6 Faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług – ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Do cz. V.3 Standardu w przypadku niestosowania przez Faktoranta modelu uproszczonego, o którym mowa w punkcie 5.1.2. Standardu.

Przykładowe ujawnienia dotyczące umowy faktoringu odwrotnego w przypadku kontynuacji klasyfikowania zobowiązań jako handlowe przedstawione są poniżej. Przykładowe ujawnienia w przypadku klasyfikacji zobowiązań jako zobowiązania z tytułu finansowania zostały przedstawione w Przykładzie 7.

Spółka Alfa jest stroną umowy faktoringu odwrotnego z Bankiem Beta. Umowa została zawarta 14 kwietnia 20X4 roku na okres 5 lat z możliwością przedłużenia. Maksymalny limit faktoringowy przyznany Spółce wynosi 10 mln zł. Zawarcie umowy faktoringu odwrotnego jest elementem zarządzania płynnością przez Spółkę. W ramach umowy niektórzy dostawcy, na ich wniosek, otrzymują płatność od faktora przed upływem terminu płatności wynikającym z faktury. Płatność jest wówczas pomniejszana o dyskonto, którego koszt ponosi dostawca. Pozostali dostawcy, którzy nie zdecydowali się skorzystać z tej opcji, otrzymują płatność w terminie wynikającym z faktury w pełnej kwocie zobowiązania. Spółka ponosi koszt odsetkowy naliczany za okres pomiędzy terminem płatności wynikającym z faktury a terminem spłaty zobowiązania wobec faktora. Spółka przedstawia faktorowi zabezpieczenia analogiczne do zabezpieczeń wymaganych przez dostawców.

Poniżej przedstawiono informacje liczbowe w zakresie umowy faktoringu odwrotnego:

	31.12.20X5	31.12.20X4
<i>Średni termin płatności zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym</i>	<i>30 dni po terminie płatności faktury</i>	<i>28 dni po terminie płatności faktury</i>
<i>Średni termin płatności zobowiązań nieobjętych faktoringiem odwrotnym</i>	<i>42 dni</i>	<i>45 dni</i>
<i>Wartość bilansowa zobowiązań z tytułu dostaw i usług</i>	<i>37 mln zł</i>	<i>28 mln zł</i>
<i>Wartość bilansowa zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym</i>	<i>8,4 mln zł</i>	<i>6,3 mln zł</i>
<i>Wartość bilansowa zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym, za które dostawcy otrzymali płatność od faktora</i>	<i>8,2 mln zł</i>	<i>6,0 mln zł</i>

Zgodnie z osądem kierownictwa zobowiązania objęte faktoringiem są klasyfikowane jako zobowiązania z tytułu dostaw i usług ze względu na to, że terminy płatności ustalone w umowie z faktorem nie są istotnie wydłużone w porównaniu z terminem płatności wskazanym przez dostawcę na fakturze. Dodatkowo Spółka nie jest zobligowana do przedstawienia faktorowi dodatkowych zabezpieczeń, które nie byłyby wymagane przez dostawcę udzielającego kredytu kupieckiego. Niektórzy dostawcy, korzystając z możliwości wcześniejszego otrzymania środków pieniężnych, ponoszą w ramach umowy faktoringu koszt dyskonta.

Udział zobowiązań objętych faktoringiem w całości zobowiązań z tytułu dostaw i usług wynosi 22,7% (31.12.20X4: 22,5%). Spółka w obydwu prezentowanych okresach posiadała niewykorzystany limit faktoringowy. Ponadto, Spółka ma dodatkowo możliwość skorzystania z limitu kredytowego o maksymalnej wysokości 5 mln zł, który na dzień bilansowy był niewykorzystany. W związku z tym, kierownictwo nie identyfikuje istotnego wpływu umowy faktoringu odwrotnego na płynność Spółki.

Przykład 7 Faktoring zobowiązań z tytułu dostaw i usług – kredyty i pożyczki

Do cz. V.2 Standardu

Jednostka (Faktorant) posiada zobowiązania z tytułu dostaw i usług względem Dostawców na kwotę 200 tys. PLN. Termin płatności wykazany na fakturach zakupu wynosi 14 dni. W związku z sytuacją płynnościową Faktorant podjął decyzję o zawarciu umowy faktoringu odwrotnego z bankiem (Finansującym) na następujących warunkach:

- umowa przyznaje limit faktoringowy w wysokości 1 mln PLN na okres 4 lat,
- w celu zawarcia umowy faktoringowej Faktorant przedstawia Finansującemu zabezpieczenie w postaci gwarancji bankowej (takie zabezpieczenie nie jest wymagane przez Dostawców),
- w dniu zawarcia umowy faktoringu odwrotnego Finansujący pobiera prowizję od Faktoranta w wysokości 2% wartości przyznanego limitu faktoringowego,
- Finansujący spona zobowiązania z tytułu dostaw i usług Faktoranta w terminie płatności wynikającym z faktury,
- Faktorant spona zobowiązanie wobec Finansującego w terminie 120 dni od terminu płatności zobowiązania wynikającego faktury zakupu. Każda spłata zadłużenia wobec Finansującego odnawia przyznany limit faktoringowy,
- na koniec każdego miesiąca Faktorant jest zobowiązany do zapłaty odsetek Finansującemu kalkulowanych w oparciu o wartość zobowiązań spłaconych przez Finansującego do Dostawców, których Faktorant nie uregulował jeszcze wobec Finansującego. Odsetki wynoszą 8% w skali roku.

Zgodnie z osądem Faktoranta, na skutek zawartej umowy faktoringu odwrotnego, zobowiązania wobec Dostawców straciły swój handlowy charakter i ze względu na istotnie wydłużone terminy płatności, konieczność ponoszenia kosztu finansowania oraz przedstawienie Finansującemu dodatkowych zabezpieczeń, Faktorant traktuje przedstawione do faktoringu zobowiązania jako zobowiązania z tytułu finansowania.

Ewidencja transakcji faktoringu odwrotnego, która skutkuje przeklasyfikowaniem zobowiązania handlowego na zobowiązanie z tytułu finansowania, została przedstawiona poniżej.

Rozrachunki z Dostawcami			Rozrachunki z Finansującym z tytułu finansowania			Rozliczenia międzyokresowe kosztów - prowizja		
2)	200 000	200 000 (Sp	4)	5 260	200 000 (2	1)	20 000	1 667 (5
			6)	200 000	5 260 (3			
Środki pieniężne			Koszty finansowe - odsetki			Koszty finansowe - prowizja		
	20 000	(1	3)	5 260		5)	1 667	
	5 260	(4						
	200 000	(6						

(1) Zapłata prowizji od przyznanego limitu faktoringowego

Kwota prowizji: $2\% \cdot 1 \text{ mln PLN} = 20 \text{ tys. PLN}$

(2) Przedstawienie zobowiązań do finansowania w ramach faktoringu odwrotnego

(3) Naliczenie odsetek od przedstawionych do faktoringu zobowiązań

Kwota odsetek: $8\% \cdot 120/365 \cdot 200 \text{ tys. PLN} = 5,26 \text{ tys. PLN}$

Dla uproszczenia zaprezentowano tutaj całość odsetek jednym zapisem księgowym. W praktyce, jeśli jednostka wycenia zobowiązania finansowe metodą skorygowanej ceny nabycia, odsetki są naliczane na bieżąco.

(4) Zapłata naliczonych odsetek od zadłużenia

Podobnie, jak w operacji (3), dla uproszczenia zaprezentowano jeden zapis księgowy. W praktyce odsetki są płacone co miesiąc.

(5) Liniowe rozliczenie prowizji od przyznanego limitu faktoringowego za okres 120 dni (1/3 roku)

$20 \text{ tys. PLN} / 4 \cdot 1/3 = 1,667 \text{ tys. PLN}$

Ze względu na to, że przyznany limit faktoringowy jest odnawialny, prowizja jest rozliczana przez 4 lata liniowo obciążając koszty finansowe. Dla uproszczenia zaprezentowano księgowanie jednym zapisem księgowym.

(6) Spłata zobowiązania wobec Finansującego

Przykładowe ujawnienia w przypadku klasyfikacji zobowiązań jako zobowiązania z tytułu finansowania przedstawione są poniżej (przy założeniu, że zobowiązania nie zostały jeszcze spłacone przez Faktoranta do Finansującego).

Spółka Gamma w bieżącym roku obrotowym zawarła umowę faktoringu odwrotnego z Bankiem Delta. Umowa została zawarta 1 września 20X6 roku na okres 4 lat z możliwością przedłużenia. Maksymalny limit faktoringowy przyznany Spółce wynosi 1 mln zł. Zawarcie umowy faktoringu odwrotnego jest elementem zarządzania płynnością przez Spółkę. Zgodnie z umową Bank dokonuje spłaty zobowiązań wobec dostawców w terminie płatności wynikającym z faktury, a Spółka jest zobowiązana do spłacenia zadłużenia wobec Banku w terminie kolejnych 120 dni. Spółka ponosi koszt odsetkowy naliczany za okres pomiędzy terminem płatności wynikającym z faktury a terminem spłaty zobowiązania wobec Banku. Spółka przedstawiła Bankowi gwarancję bankową wystawioną przez Bank X na kwotę 1 mln PLN.

Poniżej przedstawiono informacje liczbowe w zakresie umowy faktoringu odwrotnego:

	31.12.20X6
<i>Średni termin płatności zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym</i>	<i>120 dni po terminie płatności faktury</i>
<i>Średni termin płatności zobowiązań nieobjętych faktoringiem odwrotnym</i>	<i>14 dni</i>
<i>Wartość bilansowa zobowiązań z tytułu dostaw i usług</i>	<i>550 tys. zł</i>
<i>Wartość bilansowa zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym</i>	<i>200 tys. zł</i>

Wartość bilansowa zobowiązań objętych faktoringiem odwrotnym, za które dostawcy otrzymali płatność od faktora	200 tys. zł
---	-------------

Zgodnie z osądem kierownictwa zobowiązania objęte faktoringiem są klasyfikowane jako zobowiązania z tytułu finansowania ze względu na to, że terminy płatności ustalone w umowie z faktorem uległy istotnemu wydłużeniu w stosunku do terminów płatności ustalonych z dostawcami. Dodatkowo Spółka przedstawiła Bankowi gwarancję bankową jako zabezpieczenie realizacji umowy faktoringowej przez Spółkę. Analogiczne zabezpieczenie nie jest wymagane w ramach umów zawieranych z dostawcami Spółki. Koszty faktoringu (koszty odsetkowe) ponosi Spółka.

Udział zobowiązań objętych faktoringiem w całości zobowiązań z tytułu dostaw i usług wynosi 36%. Spółka w roku obrotowym posiadała niewykorzystany limit faktoringowy w wysokości 800 tys. zł. W związku z tym, kierownictwo nie identyfikuje istotnego wpływu umowy faktoringu odwrotnego na płynność Spółki.

Załącznik nr 2

Główne różnice pomiędzy modelem ogólnym a modelem skróconym stosowanymi do ujmowania przez Faktoranta skutków księgowych umowy faktoringu zwykłego są następujące:

	Model ogólny	Model skrócony
Analiza przeniesienia na Finansującego ryzyka i korzyści związanych z należnością	Analiza zarówno ryzyka, jak i korzyści.	Analiza ryzyka, z pominięciem analizy ewentualnych korzyści.
Analiza ryzyka związanego z należnością	Oszacowanie zmiany poziomu ryzyka, na które narażony jest Faktorant na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego.	Ocena, czy na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego całe ryzyko zostało przeniesione na Finansującego.
Analiza, czy Finansujący ma praktyczną możliwość zbycia należności	Analiza, czy Finansujący ma praktyczną możliwość zbycia należności, dokonywana w przypadku, kiedy na skutek zawarcia umowy faktoringu zwykłego Faktorant ani nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczego ryzyka i prawa do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związanych z należnością.	Nie dotyczy.
Całkowite zaprzestanie ujmowania należności	Jest możliwe, kiedy Faktorant przenosi na Finansującego zasadnicze ryzyko i prawo do zasadniczej części korzyści ekonomicznych związane z należnością.	Jest możliwe, kiedy Faktorant przenosi na Finansującego całe ryzyko związane z należnością.
Ujęcie skutków umowy faktoringowej w zależności od jej rodzaju	<i>Faktoring pełny</i>: zaprzestanie ujmowania całości należności. <i>Faktoring niepełny</i>: kontynuowanie ujmowania całości należności oraz ujęcie zobowiązania wobec Finansującego. <i>Faktoring mieszany</i>: częściowe zaprzestanie ujmowania należności i częściowe ujęcie zobowiązania wobec Finansującego.	<i>Faktoring pełny</i>: zaprzestanie ujmowania całości należności. <i>Faktoring niepełny i mieszany</i>: kontynuowanie ujmowania całości należności i ujęcie zobowiązania wobec Finansującego.
Ujęcie zobowiązania wobec Finansującego	Zobowiązanie odpowiada kwocie wynagrodzenia otrzymanego od Finansującego, jaką, zgodnie z oczekiwaniem, Faktorant będzie zobowiązany zwrócić Finansującemu.	Zobowiązanie nie zawsze odpowiada kwocie wynagrodzenia otrzymanego od Finansującego, którą, zgodnie z oczekiwaniem, Faktorant będzie zobowiązany zwrócić Finansującemu. Może być wyższe.

